Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1985/86: 19

om sysselsättningsskapande åtgärder (prop. 1985/86: 150)

AU
1985/86: 19

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet

dels de förslag till kompletterande åtgärder inom arbetsmarknads- och regionalpolitiken budgetåret 1986/87 som regeringen har lagt fram i proposition 1985/86: 150 bilagorna 4 och 5,

dels 14 motioner – i förekommande fall i aktuella delar – som har väckts med anledning av propositionen samt ett yrkande i en under allmänna motionstiden i år väckt motion.

Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

I avsnittet behandlas yrkanden från centerpartiet att omfördela medel från arbetsmarknadspolitiken till småföretagsstöd, regional- och glesbygdspolitik m. m. samt från moderata samlingspartiet om ett flexiblare anslagssystem för arbetsmarknadsverket. Yrkandena avstyrks med reservation från moderata samlingspartiet och särskilt yttrande från centerpartiet.

På förslag av regeringen anvisas 14 milj. kr. som förstärkning av arbetsförmedlingens anslag för service åt flyktingar.

Arbetsmarknadsservice

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att öka anslaget med 10 milj. kr. Härigenom blir det möjligt att lämna ett visst flyttningsbidrag vid anställning utanför hemorten under mer än tre månader samt att ge byggnadsarbetare som inte kan pendla dagligen förbättrade hemreseförmåner. Moderata samlingspartiet och centerpartiet avstyrker i separata reservationer dessa förslag.

Arbetsmarknadsutbildning

Utökad volym på arbetsmarknadsutbildningen med ytterligare 10000 deltagare tillstyrks av utskottet liksom den utökade medelsanvisning som krävs för detta – 187 milj. kr. Moderaterna föreslår i en reservation att den utökade utbildningen skall bekostas från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder.

1 *Riksdagen 1985/86. 18 saml. Nr 19*

Regeringens förslag om att förbättra utbildningsbidraget för deltidsarbetande som deltar i utbildning på heltid samt ändring av kvalifikationsreglerna för arbetslöshetsersättning tillstyrks av utskottet. Det senare förslaget innebär att arbetsmarknadsutbildning får tillgodoräknas vid beräkning av ersättning från arbetslöshetskassa och KAS. Moderata samlingspartiet föreslår att denna regeländring begränsas till ett försök under tre år.

Sysselsättningsskapande åtgärder m. m.

Utskottet tillstyrker att ett strukturstöd för byggarbetsmarknaden införs på försök för byggnadsarbetare som är handikappade eller är över 55 år och bedöms som svårplacerade. Verksamheten skall bedrivas i en särskild organisation under medverkan av bl. a. de större byggföretagen. Försöksperioden maximeras till fem år och skall omfatta högst 2000 personer. Under det första året skall enligt förslaget högst 500 personer erhålla stöd.

Moderata samlingspartiets företrädare i utskottet avvisar i en reservation propositionens förslag på denna punkt.

Rekryteringsstödet blir kvar, men omformas. Det skall enligt regeringens förslag, som utskottet tillstyrker, utgå till i första hand personer med långa obrutna arbetslöshetsperioder. Starta-eget-verksamheten tillförs ytterligare 25 milj. kr., vilket möjliggör ca 2000 bidrag under nästa budgetår.

Insatser för ungdomar

I propositionen presenteras ett system för inskolningsplatser för ungdomar. Platserna skall inrättas i det enskilda näringslivet. Systemet förutsätter att avtal träffas mellan arbetsmarknadens parter, och under den förutsättningen bemyndigas regeringen att nästa budgetår disponera 250 milj. kr. av redan anvisade anslagsmedel. Särskilda villkor för det nya systemet anges i reservationer av moderata samlingspartiet resp. av vänsterpartiet kommunisterna.

Utskottet tillstyrker en förlängning med ett år av den försöksverksamhet som nu pågår i Örebro kommun med varvning av utbildning och arbete för ungdomar i åldern 20–24 år. Motioner om ytterligare förlängning avstyrks med reservation från vänsterpartiet kommunisterna.

Med anledning av motioner behandlas i avsnittet dessutom frågor om förlängning av anvisningstiden till arbete i ungdomslag, lärlingsutbildning, parlamentarisk utredning om åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år samt om insatser för att skapa fasta jobb åt ungdomar. Motionerna avstyrks med reservationer från moderata samlingspartiet, folkpartiet, centerpartiet och vänsterpartiet kommunisterna.

Regionalpolitiken

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att avskrivningslån till drivmedelsanläggningar i glesbygd skall kunna lämnas med högst 75 % av den godkända kostnaden för investeringar som föranleds av övergången till blyfri bensin. Beslutet avser perioden 1 juli 1986–30 juni 1988.

Utskottet avvisar förslag från centerpartiet om utarbetande av nya riktlinjer för regionalpolitiken med hänvisning till att dessa frågor nyligen behandlats av utskottet. På denna punkt har de centerpartistiska ledamöterna ett särskilt yttrande.

Tionde huvudtiteln

1. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Propositionen

Under punkt B 1 (s. 5–6) föreslår regeringen att riksdagen skall till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader för budgetåret 1986/87 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1985/86: 100 bilaga 12 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag av 14 000 000 kr.

Motionerna

1985/86: 567 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande omfördelning av resurser inom sysselsättningspolitiken inkl. de administrativa kostnaderna för Arbetsmarknadsverket.

1985/86: 581 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående anslag till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Utskottet

Frågan om en *omfördelning av resurserna inom sysselsättningspolitiken* har på nytt aktualiserats genom centerpartiets motion 1985/86: 567. I denna erinras om att centerpartiet förordar ökade satsningar på småföretagsstöd, regional- och glesbygdspolitik samt teknisk forskning och utveckling. Kostnaderna för sysselsättningspolitiken inkl. arbetsmarknadsverkets administration bör kunna begränsas med 1 miljard kronor för att ge utrymme för sådana satsningar. Centerpartiet menar att de förordade åtgärderna skulle ge sysselsättningspolitiken en mer offensiv inriktning. Förslag som leder till en sådan förändrad inriktning bör redovisas för riksdagen vilket bör ges regeringen till känna.

Utskottet avvisade i AU 1985/86: 11 (s. 27) ett likartat motionsyrkande från centerpartiet. De satsningar centerpartiet vill göra får avsedda positiva sysselsättningseffekter först på sikt och i varje fall inte i nämnvärd omfattning redan under nästa budgetår. De föreslagna anslagsminskningarna leder däremot till en omedelbar begränsning av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Detta ger i sin tur upphov till en ökad öppen arbetslös-

het och därmed till ökade kostnader för arbetslöshetsersättningar. Utskottet vidhåller att kortsiktigt och mer långsiktigt verkande åtgärder inom sysselsättningspolitiken inte är utbytbara på det sätt centerpartiet hävdar och avstyrker därför att riksdagen tar initiativ till den omfördelning av resurserna inom sysselsättningspolitiken såsom förespråkas i motion 567. Denna avstyrks alltså i här behandlad del.

Det i detta avsnitt aktuella förslaget från regeringen gäller en förstärkning av arbetsförmedlingens resurser för service åt flyktingar. I propositionen sägs att tidigare har för sådan service beräknats lönemedel till ett belopp av 12 milj. kr. Mot bakgrunden av 1984 och 1985 års flyktingtillströmning behövs ytterligare 14 milj. kr. Beloppet avses som en engångsanvisning. Anslaget till Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader föreslås bli uppräknat med motsvarande belopp.

Moderata samlingspartiet godtar i kommittémotion 1985/86: 581 den föreslagna anslagsuppräkningen. Den bör dock ses som en interimslösning i avvaktan på att det införs ett förändrat anslagssystem som moderata samlingspartiet tidigare har förordat i motionerna 1985/86:A225 och A266. Denna förändring syftar till att arbetsmarknadsverket skall kunna disponera sina anslag på ett flexiblare sätt än för närvarande är möjligt.

Motionärerna förutsätter som nämnts att den ökade medelstilldelning det här gäller är en interimslösning. De synes därvid ha förbisett att regeringen uttryckligen begärt anslagsförstärkningen i form av en engångsanvisning. I sak föreligger inte några delade meningar om att arbetsförmedlingen behöver ökade resurser för flyktinginsatserna. Den av regeringen begärda medelsförstärkningen bör alltså medges av riksdagen.

Moderata samlingspartiets förslag om ett förändrat anslagssystem har utskottet tidigare i år behandlat i det nyss nämnda betänkandet AU 1985/86: 11 (s. 61 res. av m). Utskottet är inte heller i detta sammanhang berett att utan ytterligare överväganden beträffande konsekvenserna av detta förslag tillstyrka ett initiativ av det begärda slaget från riksdagens sida. Av det skälet avstyrker utskottet att riksdagen ställer sig bakom vad som anförs i motion 581 på denna punkt.

Utskottet hemställer

1. beträffande *omfördelning av resurserna inom sysselsättningspolitiken*

att riksdagen avslår motion 1985/86: 567 yrkande 10,

2. beträffande *medelsanvisning*

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86: 150 bilaga 4 i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86: 581 yrkande 1 – med tillägg till tidigare beslut[1] – under det på tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1986/87 anvisar ytterligare 14 000 000 kr.

[1] AU 1985/86: 11, hemställan mom. 30.

Propositionen

Regeringen föreslår under punkt B 2 (s. 6–7) att riksdagen skall

1. godkänna vad som förordats i fråga om vissa flyttningsbidrag,
2. till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1986/87 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1985/86: 100 bilaga 12 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.

Motionerna

1985/86: 567 av Karin Söder m. fl. (c) vari yrkas

11. att riksdagen beslutar att, med avslag på förslaget att medge flyttningsbidrag också vid kortare anställningar, till Arbetsmarknadsservice anvisa ytterligare 5 000 000 kr.

1985/86: 581 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen avslår vad regeringen föreslagit angående riktlinjer för vissa flyttningsbidrag,
3. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1986/87 under tionde huvudtiteln utöver vad som i proposition 1985/86: 100 bilaga 12 upptagna medel anvisa ett förslagsanslag av 10 000 000 kr.

Utskottet

I propositionen erinras om att flyttningsbidrag i form av starthjälp normalt kan utgå bara om den anställning som tillträds på den nya orten har en varaktighet av minst sex månader. Det föreslås nu att ett tvåårigt försök genomförs varunder flyttningsbidrag i form av starthjälp skall kunna beviljas personer som har fått anställning med minst tre månaders varaktighet på annan ort. Förslaget innebär att bidrag skall lämnas med ett reducerat belopp, 2 000 kr., för de tre första månaderna och att resterande del av det normala starthjälpsbeloppet skall utgå om arbetstagaren kvarstår i arbete på den nya orten efter sex månader. Försöksverksamheten gäller inte för kortvariga arbeten som säsonganställningar, sommarvikariat och liknande. Verksamheten skall utvärderas under försöksperioden, och kostnaderna för förslaget beräknas till 5 milj. kr.

Regeringen föreslår vidare att reglerna för flyttningsbidrag till byggnadsarbetare för hemresor skall ändras. Det påpekas att fr. o. m. den 1 juli 1985 gäller att byggnadsarbetare som är bosatta i skogslänen och som får anställning med minst tre månaders varaktighet utom dagpendlingsavstånd kan få flyttningsbidrag i form av två fria hemresor per månad i högst tolv månader. En förutsättning är dock att traktamente från arbetsgivaren inte utgår vilket enligt propositionen lett till att detta flyttningsbidrag inte fått önskad effekt. Föredragande statsrådet föreslår nu att flyttningsbidrag i form av hemresor skall få utgå till dessa byggnadsarbetare oberoende av om traktamente från arbetsgivaren utgår. Vidare föreslås att även bygg-

nadsarbetare bosatta på Gotland skall omfattas av samma bestämmelser som i dag gäller för skogslänen. Kostnaderna i denna del uppgår till 5 milj. kr.

Det sammanlagda behovet av anslagsökning under Arbetsmarknadsservice uppgår till 10 milj. kr.

Här redovisade förslag om ändrade regler för flyttningsbidrag avstyrks i två motioner.

Centerpartiet anför i motion 1985/86: 567 att det inte finns motiv att driva på flyttningsrörelserna genom att utge flyttningsbidrag vid tillfälliga arbeten om mer än 3 månader. Vidare yrkas avslag på förslaget att flyttningsbidrag skall utgå till byggnadsarbetare oberoende av om traktamente utgår. Arbetsgivaren bör enligt motionärernas mening svara för de kostnader som uppkommer vid ett visst begränsat antal hemresor.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 1985/86: 581 framhålls att det krävs en ökad rörlighet på den svenska arbetsmarknaden men att detta inte kan uppnås genom statliga subventioner. Det framhålls som både nödvändigt och naturligt att arbetslösa tar kortvariga jobb även på andra orter. Motionärerna menar med hänvisning till en departementsrapport att den minskade rörligheten på den svenska arbetsmarknaden beror på ökat skattetryck. Regeringens förslag till ändrade regler för starthjälp biträds inte, inte heller förslaget om hemresebidrag till byggnadsarbetare. Som en följd av detta avvisas även regeringens förslag till anslagshöjning.

Utskottet tar först upp frågan om ändrade regler för starthjälp. När det gäller centerpartiets negativa syn på flyttningsbidragen anser utskottet nu liksom vid tidigare utskottsbehandling att det är bättre för en arbetssökande att med hjälp av flyttningsbidrag få anställning på annan ort än att vederbörande bor kvar i hemorten och är arbetslös. Flyttningsbidraget bör därför enligt utskottets mening successivt förändras så att det får avsedd effekt. Det kan då konstateras att kortvariga anställningar för närvarande inte berättigar till starthjälp. Som anförs i propositionen kan emellertid erfarenhet som förvärvas vid en kortare anställning på annan ort vara betydelsefull för att senare förbättra möjligheterna till arbete på hemorten. Vidare gäller för många arbetssökande att en kortvarig anställning ofta är inkörsporten till en fast anställning eller ger dem den extra erfarenhet som behövs för att de skall bli kvalificerade för en annan anställning av längre varaktighet.

Moderaterna menar i motion 581 att man i stället för att ändra på bidragsreglerna borde sänka marginalskatterna. Utskottet kan för sin del inte se att en sådan åtgärd skulle vara speciellt anpassad för att ge stimulans till arbetslösa att pröva korttidsanställningar utanför hemorten. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag att starthjälp skall få lämnas med reducerat bidrag vid anställning utanför hemorten under minst tre månader. Utskottet tillstyrker också de villkor som i övrigt anges i propositionen för detta bidrag.

Vad sedan gäller regeringens förslag om ändrade regler för bidrag till hemresor för byggnadsarbetare som får anställning minst tre månader utom pendlingsavstånd från hemorten framförs enligt utskottets mening inga bärande invändningar i motionerna. Även det förslaget tillstyrks av utskottet.

En sammanfattande slutsats av vad utskottet anfört ovan är att även regeringens förslag till utökning av anslaget Arbetsmarknadsservice tillstyrks. Refererade delar av motionerna 567 och 581 avstyrks.

Utskottet hemställer

1. beträffande *ändrade regler för flyttningsbidrag*

att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86: 567 yrkande 11 i motsvarande del och 1985/86: 581 yrkande 2 godkänner vad som förordas i propositionen i motsvarande del.

2. beträffande *medelsanvisning*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86: 567 yrkande 11 i motsvarande del och 1985/86: 581 yrkande 3 – med tillägg till tidigare beslut[1] – under det på tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget *Arbetsmarknadsservice* för budgetåret 1986/87 anvisar ytterligare 10 000 000 kr.

3. Arbetsmarknadsutbildning

Propositionen

Regeringen föreslår under punkt B 3 Arbetsmarknadsutbildning (s. 7–10) att riksdagen skall

dels anta inom arbetsmarknadsdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring,

2. lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

dels

dels

3. godkänna den ändring i grunderna för utbildningsbidraget som förordas,

4. till Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1986/87 under tionde huvudtiteln utöver proposition 1985/86: 100 bilaga 12 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 187 000 000 kr.

Lagförslagen har fogats som bilaga till utskottets betänkande.

Motionerna

Motioner med anledning av proposition 1985/86: 150 bilaga 4.

1985/86: 570 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att särskilda kurser för arbetslös ungdom får anordnas vid folkhögskolorna under verksamhetsåret 1986/87 och omfatta högst 20 000 elevveckor,

2. att riksdagen beslutar att för sådan särskild kurs skall utgå statsbidrag utan hinder av bestämmelserna i 83 § folkhögskoleförordningen och förordningen om folkhögskolans undervisningsvolym,

3. att riksdagen beslutar att utöver gällande föreskrifter om statsbidrag, statsbidrag medges för folkhögskolans faktiska merkostnader i samband med anordnandet av särskild kurs för arbetslös ungdom och bör utgå med högst 25 000 kr. per kurs.

[1] AU 1985/86: 77 hemställan mom. 39.

4. att riksdagen beslutar att statsbidrag för särskilda kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor skall utgå från anslaget Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.

1985/86: 573 av Nils Berndtson m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen med ändring av proposition 1985/86: 150 bilaga 4 beslutar bemyndiga regeringen att för budgetåret 1986/87 anordna kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolorna, omfattande högst 20000 elevveckor,

2. att riksdagen beslutar att statsbidrag för verksamheten skall utgå utan hinder av bestämmelserna i folkhögskoleförordningen och förordningen om folkhögskolans undervisningsvolym.

1985/86: 581 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar att ge regeringen bemyndigande att till Arbetsmarknadsutbildning använda 187000000 kr. av medel anslagna till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1986/87,

5. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1986/87 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1985/86: 100 bilaga 12 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 187000000 kr.,

6. att riksdagen beslutar att lagen om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring skall vara giltig t. o. m. den 1 juli 1989, i enlighet med vad som i motionen anförts,

7. att riksdagen beslutar att lagen om ändring i lagen (1973: 371) om arbetslöshetsförsäkring skall vara giltig t. o. m. den 1 juli 1989, i enlighet med vad som i motionen anförts,

1985/86: 590 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att särskilda kurser för arbetslös ungdom får anordnas vid folkhögskolorna under verksamhetsåret 1986/87 och omfatta högst 20000 elevveckor,

2. att riksdagen beslutar att för sådan särskild kurs utgår statsbidrag utan hinder av bestämmelserna i 83 § folkhögskoleförordningen och förordningen om folkhögskolans undervisningsvolym,

3. att riksdagen beslutar att utöver gällande föreskrifter om statsbidrag, statsbidrag medges för folkhögskolans faktiska merkostnader i samband med anordnandet av särskild kurs för arbetslös ungdom och bör utgå med högst 25000 kr. per kurs.

1985/86: 592 av Magnus Persson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att särskilda kurser för arbetslös ungdom får anordnas vid folkhögskolorna under verksamhetsåret 1986/87 och omfatta högst 20000 elevveckor,

2. att riksdagen beslutar att för sådan särskild kurs skall utgå statsbidrag utan hinder av bestämmelserna i 83 § folkhögskoleförordningen och förordningen om folkhögskolans undervisningsvolym,

3. att riksdagen beslutar att, utöver gällande föreskrifter om statsbidrag, statsbidrag medges för folkhögskolans faktiska merkostnader i samband med anordnande för särskild kurs för arbetslös ungdom och får utgå med högst 25000 kr. per kurs,

4. att riksdagen beslutar att statsbidrag för särskilda kurser för arbetslös

ungdom vid folkhögskolor skall utgå från anslaget Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.

1985/86: 594 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att särskilda kurser för arbetslös ungdom får anordnas vid folkhögskolorna under verksamhetsåret 1986/87 och omfatta högst 20000 elevveckor och efter ansökan hos skolöverstyrelsen kunna omfatta längre tid än 10 veckor,

2. att riksdagen beslutar att för sådan särskild kurs utgår statsbidrag utan hinder av bestämmelserna i 83 § folkhögskoleförordningen och förordningen om folkhögskolans undervisningsvolym,

3. att riksdagen beslutar att, utöver gällande föreskrifter om statsbidrag, statsbidrag medges för folkhögskolans faktiska merkostnader i samband med anordnandet av särskild kurs för arbetslös ungdom och får utgå med 25000 kr. per kurs,

4. att riksdagen beslutar att statsbidrag för särskilda kurser för arbetslös ungdom vid folkhögskolor skall utgå från anslaget Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.

Motion från allmänna motionstiden 1986

1985/86:A207 av Lars-Ove Hagberg m. fl. (vpk) vari yrkas

3. att riksdagen hemställer hos regeringen om förslag om att arbetsmarknadsutbildning skall vara kvalificerande för arbetslöshetsersättning.

Övriga yrkanden i motionen behandlas av utskottet i ett senare betänkande.

Utskottet

Arbetsmarknadsutbildningens omfattning under nästa budgetår föreslås i propositionen bli utvidgad i förhållande till riksdagens tidigare beslut som innebär att 1 838,2 milj. kr. anvisats för arbetsmarknadsutbildning. Därvid har antagits att 80000 personer skall delta i kurser som länsarbetsnämnderna köper, 20000 i kurser inom det reguljära utbildningsväsendet och 15000 i AMU i företag. Nu föreslår arbetsmarknadsministern att upphandling av AMU skall få göras för ytterligare 5000 deltagare samt att volymen för AMU i företag skall utökas likaså med 5000 deltagare. Denna utvidgade utbildningskapacitet svarar enligt propositionen mot behovet under budgetåret 1986/87. De beräknade kostnaderna för denna utökning uppgår till 187 milj. kr. som begärs i tillägg till tidigare beviljade medel.

Moderata samlingspartiet framhåller i kommittémotion 1985/86: 581 att arbetsmarknadsutbildning är en av de allra bästa metoderna för att återföra en arbetslös till arbete. Man erinrar om att man redan i anslutning till budgetpropositionen föreslog att mera pengar borde anslås till arbetsmarknadsutbildningen genom en omfördelning från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder. Man föreslår att samma förfarande skall tillämpas nu samt att riksdagen därför skall ge regeringen bemyndigande att under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1986/87 disponera 187

milj. kr. för arbetsmarknadsutbildning. Samtidigt yrkas avslag på regeringens begäran om utökat anslag för det senare ändamålet.

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning om en utökning av arbetsmarknadsutbildningen i förhållande till tidigare beslut med sammanlagt 10000 deltagare under nästa budgetår. Utskottet tillstyrker också den föreslagna medelsanvisningen. Att finansiera den tilltänkta utökningen av AMU med överföring av medel från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder som föreslås i motion 581 kan utskottet inte medverka till. Som utskottet skall återkomma till i det följande finns nämligen behov av utökning även av det anslaget. Motionen avstyrks i förevarande del.

Regeringen föreslår även att *grunderna för utbildningsbidraget* skall ändras till förmån för tidigare deltidsarbetande. AMS har påpekat att de nuvarande bestämmelserna för sådant bidrag försvårar arbetsförmedlingens arbete att stimulera sådana arbetslösa att påbörja arbetsmarknadsutbildning.

Några motionsyrkanden har inte framställts i denna del. Utskottet tillstyrker de föreslagna regeländringarna.

Förslag förs också fram i propositionen att *reglerna för kvalifikation till arbetslöshetsersättning* skall ändras. För närvarande medges att högst två månader i arbetsmarknadsutbildning får tillgodoräknas som med arbete jämställd tid för uppfyllande av arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS). Arbetsvillkoret omfattar normalt fem månaders förvärvsarbete. Arbetet behöver inte vara ett arbete på den öppna arbetsmarknaden utan kan vara ett beredskapsarbete, dvs. en arbetsmarknadspolitisk åtgärd kan i det fallet vara kvalificerande för ersättning. För många arbetslösa skulle en annan åtgärd än beredskapsarbete ofta vara en mera ändamålsenlig insats, t. ex. arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering. Arbetsmarknadsministern menar att valet av åtgärd inte skall styras av kortsiktiga överväganden om rätten till arbetslöshetsersättning och föreslår därför att arbetsmarknadsutbildning och yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag har utgått skall få tillgodoräknas som arbete vid beräkning av ersättning från arbetslöshetskassa och vid KAS.

Utskottet föreslår att riksdagen antar de förslag till ändringar i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd som läggs fram i propositionen. Utskottets förslag innebär att motion 1985/86:A207 av Lars-Ove Hagberg m. fl. (vpk) från allmänna motionstiden 1986 blir tillgodosedd i den del vari yrkas att arbetsmarknadsutbildning skall vara kvalificerande för arbetslöshetsersättning.

Moderaterna – som inte motsätter sig de aktuella lagförslagen – finner emellertid i motion 1985/86:581 att det hade varit naturligt att hänskjuta dessa regeländringar till den utredning om arbetslöshetsförsäkringens framtida utformning som de förordar. De anser därför att de föreslagna lagändringarna skall gälla under en tid av tre år, varunder en försöksverksamhet skall bedrivas. En utvärdering av reglernas effekter föreslås bli påbörjad efter två år.

Utskottet utgår ifrån att effekterna av de tillstyrkta regeländringarna följs upp på sedvanligt sätt och förutsätter att regeringen återkommer i

frågan om en sådan uppföljning ger anledning till det. Förslaget i motion 581 om ett tidsbegränsat försök avstyrks därför av utskottet.

Regeringen erinrar vidare i propositionen om att genom det nya systemet med *upphandling av AMU* blir det naturligt att pröva köp av utbildning även *från det reguljära utbildningsväsendet*. Arbetsmarknadsministern räknar därvid med att sådana särskilda kurser för arbetslösa ungdomar som under en följd av år har anordnats av folkhögskolorna skall kunna upphandlas. Det framhålls att en särskild ram för sådana folkhögskolekurser därmed inte längre behövs.

Fem motioner tar upp denna fråga till behandling. Det gäller 1985/86: 570 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp), 1985/86: 573 av Nils Berndtson m. fl. (vpk), 1985/86: 590 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp), 1985/86: 592 av Magnus Persson m. fl. (s) samt 1985/86: 594 av Pär Granstedt m. fl. (c). Motionärerna erinrar om att folkhögskolorna sedan flera år anordnar särskilda kurser för arbetslös ungdom och föreslår att utbildningen skall få bedrivas enligt av riksdagen tidigare fattat beslut (UbU 1985/86: 19, rskr. 1985/86: 161). Detta beslut innebär ett medgivande att sådan utbildning får bedrivas utanför den allmänna folkhögskoleramen. Innevarande budgetår får sådan undervisning enligt regeringens beslut den 19 juni 1985 omfatta totalt högst 20 000 elevveckor. Utöver gällande sedvanligt statsbidrag kan för dessa kurser lämnas ett bidrag för folkhögskolans faktiska merkostnader med högst 25 000 kr. per kurs.

Det är utskottets uppfattning att de kurser som anordnas vid folkhögskolorna för arbetslös ungdom är ett värdefullt inslag i arbetet med att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Många ungdomar saknar grundkunskaper för att kunna gå vidare i sin yrkesutbildning. För sådana ungdomar och för ungdomar med negativ inställning till studier är dessa kurser ett värdefullt komplement till andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utskottet utgår ifrån att arbetsmarknadsmyndigheterna har samma syn på det värdefulla arbete som folkhögskolorna bedriver på detta område och att man inom ramen för de ändrade regler som gäller för arbetsmarknadsutbildningen köper kurser för arbetslös ungdom i den omfattning som behövs i arbetet med att lösa ungdomarnas sysselsättningsproblem samt att berörda folkhögskolor därvid får täckning för sina kostnader.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att riksdagens tidigare beslut inte innebär, som antyds i vissa motioner, en på förhand given omfattning av den berörda utbildningen. Beslutet innebär ett bemyndigande för regeringen att, om arbetsmarknadsläget så kräver det, medge utbildning vid folkhögskola för arbetslös ungdom under budgetåret 1986/87. Redan dessa regler betyder att det är behovet av sådan utbildning som skall vara styrande. Så blir också fallet genom den upphandling av utbildning som länsarbetsnämnderna skall ansvara för fr. o. m. nästa budgetår. Utskottet vill avslutningsvis påpeka att regeringen i denna del inte uttryckligen begär att riksdagen skall återta det ovan nämnda, tidigare beviljade bemyndigandet utan anmäler att det inte behöver utnyttjas av regeringen. Utskottet utgår ifrån att folkhögskolekurser även fortsättningsvis kommer att anordnas för de arbetslösa ungdomar som behöver detta. De aktuella motionerna, 570, 573, 590, 592 och 594 kan därför betraktas som tillgodosedda. Det anförda bör ges regeringen till känna.

1. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens omfattning*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86: 581 yrkandena 4 och 5 – med tillägg till tidigare beslut[1] – under det på tionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget *Arbetsmarknadsutbildning* för budgetåret 1986/87 anvisar ytterligare 187 000 000 kr.,

2. beträffande *grunderna för utbildningsbidraget*
att riksdagen godkänner vad som förordats i propositionen i motsvarande del,

3. beträffande *reglerna för kvalifikation för arbetslöshetsersättning*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86:A207 yrkande 3 samt med avslag på motion 1985/86: 581 yrkandena 6 och 7 antar de genom propositionen framlagda förslagen till dels lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring, dels lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

4. beträffande *upphandling av AMU från det reguljära utbildningsväsendet*
att riksdagen med anledning av dels propositionen i motsvarande del, dels motionerna 1985/86: 570, 1985/86: 573, 1985/86: 590 yrkandena 1–3, 1985/86: 592 och 1985/86: 594 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om folkhögskolekurser för arbetslös ungdom.

4. Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 4. (s. 10) och hemställer

att riksdagen – med tillägg till tidigare beslut[2] – under det på tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag* för budgetåret 1986/87 anvisar ytterligare 43 000 000 kr.

5. Sysselsättningsskapande åtgärder

Propositionen

Under punkt B 5 (s. 10–17) föreslår regeringen att riksdagen skall

1. godkänna vad som i propositionen anförts om strukturstöd för handikappade byggnadsarbetare,

2. godkänna vad som i propositionen anförts om uppsökarverksamhet bland arbetslösa byggnadsarbetare,

3. godkänna vad som i propositionen anförts om rekryteringsstöd för långtidsarbetslösa,

[1] AU 1985/86: 11 hemställan mom. 50.
[2] AU 1985/86: 11 hemställan mom. 58.

4. till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1986/87 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1985/86: 100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

Motionerna

1985/86: 581 av Alf Wennerfors m. fl. (m), vari yrkas att

8. riksdagen avslår vad regeringen föreslagit angående strukturstöd för handikappade byggnadsarbetare,

9. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående åtgärder för rehabilitering av arbetshandikappade byggnadsarbetare,

10. riksdagen avslår vad regeringen föreslagit angående uppsökarverksamhet bland arbetslösa byggnadsarbetare,

11. riksdagen avslår regeringens förslag att till Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1986/87 under tionde huvudtiteln utöver i proposition 1985/86: 100 bil. 12 upptagna medel anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

1985/86: 602 av Göthe Knutson (m) och Gullan Lindblad (m), vari yrkas att regeringen skall ges till känna vad som anförs om behovet av särskilda insatser för att främja sysselsättningen i Värmlands län.

Utskottet

Strukturstöd för byggarbetsmarknaden

De senaste årens utveckling på byggarbetsmarknaden har medfört omfattande strukturella problem. En regional obalans mellan efterfrågan och utbud på arbetskraft liksom en obalans i efterfrågan på olika yrkesgrupper har blivit alltmer markant.

För att lösa dessa problem har AMS fört förhandlingar med landets åtta största byggföretag och Byggförbundet. Samråd har skett med Svenska Byggnadsarbetareförbundet. AMS har vidare erhållit ett särskilt uppdrag av regeringen att utreda vilka insatser som behövs för att bereda arbete åt byggnadsarbetare, som på grund av handikapp har svårt att få arbete på den öppna arbetsmarknaden. AMS redovisade resultatet av sina överväganden i februari månad i år. De förslag till åtgärder som AMS presenterat innebär i korthet att en verksamhet skall komma till stånd för att ge arbete och rehabilitering för arbetshandikappade byggnads- och anläggningsarbetare. Verksamheten skall enligt förslaget successivt byggas upp och som mest kunna beröra ca 2 000 personer. Det har förutsatts att det skall ges en ekonomisk ram för att klara verksamheten. Ett antal svenska byggföretag med rikstäckande byggnads- och anläggningsverksamhet kommer, enligt AMS, att åta sig att etablera en organisation som har till syfte att erbjuda arbetshandikappade arbete i särskilda objekt. Staten föreslås att via AMS ersätta viss del av lönekostnaden för de arbetshandikappade som anställs inom organisationen. Arbetsmarknadsverket skall svara för anvisning av arbetskraften. Produktionen avses utföras på ett för förhållandena tekniskt

och ekonomiskt riktigt sätt, och prissättningen skall följa marknadsmässiga villkor.

Byggföretagen samt Byggförbundet avser att etablera en rikstäckande organisation till vilken skall knytas en central samverkansgrupp, i vilken staten, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och berörda personalorganisationer inom arbetarområdet föreslås ingå. Genom byggföretagens försorg bildas regionala aktiebolag som kan omfatta ett eller flera län. De regionala bolagen skall samordna den lokala verksamheten och anställa arbetskraften samt ansvara för dess rehabilitering i samverkan med länens anpassningsgrupper för byggsektorn. Även på regional nivå föreslås en samverkansgrupp i likhet med den på central nivå.

De anvisade personernas arbets- och yrkeserfarenhet skall vara tydligt knuten till byggnads- och anläggningsverksamheten och de skall bedömas kunna klara ett arbete och en rehabilitering. Personerna skall vara arbetshandikappade och/eller äldre samt lokalt bundna. Vidare anser AMS att de arbetshandikappade personerna till övervägande delen skall ha en övergående funktionsnedsättning och således på sikt kunna ta anställning på den ordinarie arbetsmarknaden. Personerna föreslås vara tillsvidareanställda i de regionala bolagen, men skall vara skyldiga att ta anvisat lämpligt arbete. Förslaget innebär att det är de ansvariga i de regionala bolagen som avgör vilka som skall anställas medan det är arbetsförmedlingen som, efter samråd med Bygghälsans regionala anpassningsgrupp, avgör för vilka som lönekostnaden skall subventioneras.

De regionala bolagen skall, enligt AMS förslag, verka för att de anställda återförs till den ordinarie arbetsmarknaden med målet att åtminstone 10% av arbetskraften årligen överförs till ordinarie anställningar. För att förstärka utslussningsmöjligheterna föreslås arbetskraften kunna erbjudas ordinarie arbete med bibehållen anställning och subvention i de regionala bolagen. Detta föreslås ske under en övergångsperiod med reducerad subvention under periodens senare del. De regionala bolagen skall utnyttja de rehabiliteringsresurser som redan finns, t. ex. inom Bygghälsan. Frågor om anställning, rehabilitering och utslussning skall behandlas i Bygghälsans regionala anpassningsgrupp för byggsektorn.

När det gäller statens bidrag föreslår AMS en bidragsram som motsvarar kostnaderna för 2000 personer. Avsikten är att särskilda överenskommelser om bidragsnivån därefter skall träffas mellan arbetsförmedlingen och de regionala bolagen i syfte att dels kunna erbjuda mesta möjliga sysselsättning inom ramen för anslagna medel, dels även kunna anställa personer med svåra arbetshandikapp. Avsikten är att de anställda i de regionala bolagen inte skall permitteras. Vid otillräcklig objektstillgång skall de som är i behov av detta kunna erbjudas bl. a. påbyggnadsutbildning enligt de regler som gäller för AMU i företag.

I propositionen framhåller föredragande statsrådet att de ordinarie arbetsmarknadspolitiska åtgärder som står till buds för att underlätta för arbetshandikappade sökande att få ett arbete är mindre väl avpassade för byggarbetsmarknaden. Härtill konstateras att byggsektorn står inför en omfattande strukturell omdaning. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att omfattande rehabiliteringsinsatser behövs föreslås att en försöksverk-

samhet med ett särskilt strukturstöd prövas inom byggarbetsmarknaden.

Enligt propositionens förslag bör försöksverksamheten maximeras till fem år och omfatta högst 2000 personer. Under det första året bör stöd kunna utgå för högst 500 personer, och takten i den fortsatta utbyggnaden bör årligen bestämmas av regeringen. Stöd bör enligt propositionen kunna utgå för anställning av byggnadsarbetare som är arbetshandikappade eller över 55 år och bedöms som svårplacerade. Målet för verksamheten skall vara att genom särskilda rehabiliteringsinsatser och yrkesverksamhet så snart som möjligt återföra den enskilde till den ordinarie arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen skall anvisa personer, och byggsektorns regionala anpassningsgrupper bör ha en central roll.

I sammanhanget erinras om de nya regler som sedan den 1 januari i år gäller om företagshälsovård och arbetsanpassning. Skyddskommittéerna har ålagts att verka för att en på lämpligt sätt organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet bedrivs på arbetsstället. Vidare gäller – också sedan den 1 januari i år – nya regler för företagshälsovård. Ett villkor för sådant bidrag är att företagshälsovården har kompetens och erforderliga resurser för anpassnings- och rehabiliteringsarbetet. För byggsektorn finns särskilda föreskrifter (SFS 1985: 729) om bidrag till företagshälsovård för vissa anställda inom byggnadsbranschen.

Vidare bör statsbidrag enligt propositionen till den särskilt anordnade sysselsättningen få utgå med 75 % av lönekostnaderna under högst tre år för samma individ. För den som efter denna period inte kunnat beredas annat arbete bör statsbidrag få utgå med 50 % i ytterligare två år. Det särskilda strukturstödet bör således inte kunna få utgå längre tid än fem år för varje individ. För den person som en lösning av arbetssituationen inte har varit möjlig för inom denna tidsram får ordinarie arbetsmarknadspolitiska insatser prövas inkl. de åtgärder som finns för arbetshandikappade.

I syfte att det föreslagna stödet kommer de mest behövande till del och fungerar i enlighet med uppsatta mål utgår föredragande statsrådet från en kontinuerlig uppföljning av verksamheten. Takten i utbyggnaden upp till 2000 personer föreslås därför bli bestämd efter hand. Verksamheten bör påbörjas budgetåret 1986/87 och omfatta högst 500 personer under första året. Kostnaderna beräknas till 50 milj. kr., vilket motsvarar ca 290 helårsanställda. Belopppt föreslås bli avräknat från de medel som har anvisats till beredskapsarbeten under nästa budgetår.

Regeringens förslag om strukturstöd för byggarbetsmarknaden avvisas av Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 1985/86: 581. Motionärerna konstaterar att det i och för sig är ett vällovligt syfte att underlätta för arbetshandikappade byggnadsarbetare att få en givande sysselsättning. Man anser emellertid att det vore olyckligt att bygga upp speciella företag för skyddad sysselsättning. Erfarenheterna från Samhällsföretag visar att det lätt kan uppstå problem med konkurrensen mellan Samhällsföretag och privata småföretagare. Samma problem kan, menar motionärerna, förväntas uppstå beträffande de nya byggnadsföretagen. Dessa kommer främst att söka entreprenader som i dag utförs av mindre företag.

Motionärerna anför vidare att företagen för att fungera tillfredsställande också måste anställa ett stort antal icke-handikappade personer för att

kunna klara av arbetsuppgifterna. Man riskerar därmed att företagskonstruktioner byggs upp som innefattar flera av de nackdelar som finns inom Samhällsföretag.

De framhåller också att det inte får vara något självändamål att arbetshandikappade byggnadsarbetare kvarstår inom sitt yrke. Med tanke på det stora antalet övertaliga byggnadsarbetare i vissa delar av landet är det enligt motionärerna väsentligt att ett antal byggnadsarbetare söker sig till andra yrkesområden. Detta gäller även arbetshandikappade inom byggbranschen, där för övrigt arbetsmiljön i många fall är olämplig för många arbetshandikappade. Med hänsyn till situationen på byggarbetsmarknaden är det enligt motionärernas uppfattning slutligen inte realistiskt att räkna med att de kategorier byggnadsarbetare som skall sysselsättas med hjälp av strukturstödet kommer tillbaka i reguljärt arbete efter en rehabilitering. Det finns en uppenbar risk för att stödformen blir permanent och att de anställda invaggas i falska förhoppningar.

Motionärerna förordar i stället att regeringen låter utreda förutsättningarna för ett individuellt och flexibelt lönebidrag enligt den modell moderata samlingspartiet föreslagit tidigare i år under den allmänna motionstiden. Redan i dag anser man att de nuvarande reglerna för lönebidrag kan utnyttjas för att hjälpa arbetshandikappade byggnadsarbetare.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att ett särskilt strukturstöd för byggarbetsmarknaden prövas för att främja möjligheterna för arbetshandikappade och svårplacerade äldre byggnadsarbetare att få arbete på byggarbetsmarknaden. Enligt förslaget kommer möjligheterna till rehabilitering att ägnas stor uppmärksamhet. Som framhålls i propositionen finns det i dag en grupp arbetare på byggarbetsmarknaden som riskerar att helt slås ut från möjligheterna att få arbete om inte särskilda åtgärder vidtas. I den omstruktureringsprocess som för närvarande pågår och som kan förväntas fortsätta ytterligare ett antal år finns för övrigt risk för att problemen förstärks ytterligare.

Utskottet delar inte de farhågor för konkurrensproblem m. m. som förs fram i motion 581 (m). Det finns i dessa sammanhang anledning att erinra om att byggföretagen kommer att vara engagerade i och ha kontinuerlig insyn i verksamheten. Beträffande vad som anförs i motionen om ett mer flexibelt lönebidragssystem enligt moderat modell vill utskottet hänvisa till betänkande AU 1985/86: 11, i vilket detta förslag från moderata samlingspartiet avstyrks. Riksdagen biföll utskottet på denna punkt. Utskottet vill slutligen erinra om att verksamheten enligt propositionen skall följas upp kontinuerligt. Med det anförda avstyrks motion 581 i denna del.

Uppsökande verksamhet bland arbetslösa byggnadsarbetare

En uppsökande verksamhet bland arbetslösa byggnadsarbetare har bedrivits i nära samverkan mellan Svenska Byggnadsarbetareförbundets avdelningar och arbetsförmedlingen. AMS har redovisat positiva erfarenheter från denna verksamhet och en liknande försöksverksamhet till långtidsarbetslösa metallarbetare har inletts och försök inom flera områden planeras. AMS avser att fortsätta verksamheten och utveckla den vidare.

I propositionen framhålls att särskilda medel även fortsättningsvis bör kunna avsättas för att möjliggöra uppsökande verksamhet bland byggnadsarbetare. För andra branscher bör motsvarande insatser få göras inom ramen för reglerna för beredskapsarbeten.

I motion 1985/86: 581 av Alf Wennerfors m. fl. (m) avvisas förslaget att särskilda medel även fortsättningsvis skall avsättas för uppsökande verksamhet bland långtidsarbetslösa byggnadsarbetare. Detta bör i ställer ske inom ramen för de vanliga arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Som framhålls i propositionen är de hittillsvarande erfarenheterna av den uppsökande verksamheten positiva. Utskottet tillstyrker därför förslaget om att särskilda medel även fortsättningsvis avsätts för verksamheten bland arbetslösa byggnadsarbetare. Motion 581 avstyrks i denna del.

Tidigareläggning av byggande

I propositionen anmäls för riksdagens kännedom att regeringen inom kort med utnyttjande av finansfullmakten avser att besluta om insatser för totalt 265 milj. kr. för att främja byggsysselsättningen i de sex nordligaste länen.

I motion 1985/86: 602 av Göthe Knutson och Gullan Lindblad (m) yrkas att insatserna även bör omfatta Värmlands län.

Med hänsyn till den mycket besvärliga situationen på byggarbetsmarknaden i landets nordligaste delar anser utskottet att det är tillfredsställande att regeringen har för avsikt att tidigarelägga investeringar där för en kostnad av totalt 265 milj. kr. Denna åtgärd bör verksamt kunna bidra till att hålla byggsysselsättningen uppe i denna del av landet. Utskottet är medvetet om behovet av insatser även i Värmlands län. Detta har senast utvecklats i det regionalpolitiska betänkandet AU 1985/86: 13. Det får emellertid ankomma på regeringen att ta ställning till om tidigareläggningar av statliga investeringar också bör vidtas i detta län. Utskottet har anledning utgå från att utvecklingen på byggarbetsmarknaden i Värmlands län fortlöpande uppmärksammas av AMS och regeringen. Motion 602 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Rekryteringsstöd för långtidsarbetslösa

Med anledning av förslag i budgetpropositionen (prop. 1985/86: 100 bil. 12) för budgetåret 1986/87 om avveckling av rekryteringsstödet förutsattes i riksdagsbehandlingen av frågan att regeringen i kompletteringspropositionen skulle redovisa förslag till hur ett effektivt stöd till de långtidsarbetslösa bör utformas (AU 1985/86: 11 s. 64, rskr 153).

Av en av AMS genomförd reviderad översyn av rekryteringsstödet kan utläsas att det under år 1985 påbörjades ca 29 000 anställningar med rekryteringsstöd, varav ca 40 % inom tillverkningsindustrin. Den 1 januari 1985 ändrades riktlinjerna för stödet så att det främst skulle användas för långtidsarbetslösa.

Föredragande statsrådet konstaterar att stödet i alltför begränsad utsträckning nått de långtidsarbetslösa som har den mest utsatta situationen. Rekryteringsstödet bör därför ändras och samtidigt delas upp i två former.

Den första formen skall avse personer med obruten arbetslöshet på mer än sex månader, resp. fyra månader för 20–24-åringar, samt utförsäkringshotade personer. Bidraget bör även fortsättningsvis vara 50 % av lönekostnaden inkl. sociala avgifter. Stödet bör utgå under högst sex månader. Behovet beräknas till 1,1 miljoner sysselsättningsdagar vilket beräknas kosta 275 milj. kr. Om behov uppstår av att ytterligare öka volymen bör möjlighet enligt propositionen finnas att överföra medel från anslagsposten Beredskapsarbete till förevarande anslagspost.

Den andra formen bör avse rekryteringsstöd för övriga svårplacerade personer när andra insatser har visat sig otillräckliga. Bidragsandelen bör vara densamma som i den första formen men stödet bör inte få utgå längre än högst tre månader och avse högst 600 000 sysselsättningsdagar, vilket kostar 150 milj. kr. Denna medelsram bör inte enligt propositionens förslag få utvidgas genom omprioriteringar.

I motion 581 av Alf Wennerfors m. fl. (m) framhålls att riksdagen endast bör dra upp vissa kvantifierbara målsättningar tillsammans med enkla regler om stödformernas utformning. Därefter bör AMS-ledningen själv få fastställa detaljutformningen av olika åtgärder. Det förslag som nu läggs fram av regeringen är enligt motionärerna ett nytt försök till detaljstyrning som bör avvisas. I stället bör riksdagen hos regeringen begära ett förslag till ett nytt anslagssystem för AMS.

Enligt utskottets uppfattning är det med hänsyn till behovet av insatser bland de långtidsarbetslösa positivt att regeringen nu föreslår en fortsatt användning av rekryteringsstödet med en klart definierad prioritering för denna grupp på arbetsmarknaden.

Propositionen tillstyrks sålunda i denna del. Vad som anförs i motion 581 om ett nytt anslagssystem för AMS har utskottet tagit ställning till med anledning av en motion från moderata samlingspartiet inlämnad under den allmänna motionstiden (AU 1985/86: 11). Utskottet finner inte anledning att ompröva det ställningstagandet, som innebar att den aktuella motionen avstyrktes på denna punkt.

Beredskapsarbeten

I propositionen beräknas behovet av beredskapsarbeten för budgetåret 1986/87 till ca 4,3 miljoner sysselsättningsdagar, vilket motsvarar 2 182 milj. kr. inberäknat insatserna för arbetshandikappade byggnadsarbetare. Av de medel som har anvisats för beredskapsarbeten under nästa budgetår föreslås i propositionen att 425 milj. kr. avsätts för rekryteringsstöd och enskilda beredskapsarbeten av icke investeringskaraktär.

Utskottet har ingen erinran mot vad som anförs i propositionen i denna del.

Bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet

För innevarande budgetår har riksdagen (prop. 1984/85: 100, bil. 12, AU 11, rskr 188 samt prop. 1985/86: 101, AU 9, rskr 140) anvisat 50 milj. kr. för bidrag till arbetslösa för att starta egen verksamhet. För riksdagens känne-

dom anmäls att regeringen härutöver har medgivit AMS att av de medel som har beräknats för beredskapsarbeten disponera 20 milj. kr. för detta bidrag. Totalt disponerar således AMS under innevarande budgetår 70 milj. kr. för verksamheten.

Bakgrunden till den höjda medelsramen är det starka intresse för att börja verksamhet som egna företagare som funnits bland de arbetslösa. De utvärderingar som AMS och högskolan i Växjö har redovisat pekar också på att stödet har fungerat tillfredsställande. De pekar emellertid på bl. a. behovet av utbildningsinsatser i ekonomi, marknadsföring m. m. som en förberedelse för en start av eget företag och AMS avser att göra utbildningsinsatser till i stort sett obligatoriska innan bidrag beviljas.

I propositionen framhålls också vikten av att den sökande bör uppfylla rimliga krav på baskunskaper innan bidrag beviljas.

I propositionen föreslås att antalet bidrag under nästa budgetår ökas till ca 2000. Kostnaderna härför beräknas till 75 milj. kr. för budgetåret 1986/87, dvs. 25 milj. kr. utöver vad som förordades i 1986 års budgetproposition. Den föreslagna medelsuppräkningen avvisas i motion 581 (m).

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen i denna del. Anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder bör därför föras upp med ytterligare 25 milj. kr. för nästa budgetår. Utskottets ställningstagande innebär att motion 581 avstyrks i motsvarande del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *strukturstöd för handikappade byggnadsarbetare*
att riksdagen med avslag på motion 1985/86: 581 yrkandena 8 och 9 godkänner vad som förordas i propositionen i motsvarande del,

2. beträffande *uppsökarverksamhet bland arbetslösa byggnadsarbetare*
att riksdagen med avslag på motion 1985/86: 581 yrkande 10 godkänner vad som anförs i propositionen i motsvarande del,

3. beträffande *tidigareläggning av byggande i Värmlands län*
att riksdagen med anledning av propositionen i motsvarande del avslår motion 1985/86: 602,

4. beträffande *rekryteringsstöd för långtidsarbetslösa*
att riksdagen med avslag på motion 1985/86: 581 yrkande 11 i motsvarande del godkänner vad som anförs i propositionen i motsvarande del,

5. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med avslag på motion 1985/86: 581 yrkande 11 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut[1] – under det på tionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1986/87 anvisar ytterligare 25 000 000 kr.

[1] AU 1985/86: 11 hemställan mom. 78.

Propositionen

Regeringen föreslår i ett avsnitt med ovanstående rubrik (s. 17–22) att riksdagen skall

1. bemyndiga regeringen att för budgetåret 1986/87 – under förutsättning att parterna på arbetsmarknaden träffar ett särskilt avtal angående inskolningsplatser – besluta att 250 000 000 kr. av anslaget B 6. Statsbidrag för ungdomslag får disponeras i enlighet med vad som anförts i propositionen,

2. godkänna de riktlinjer för fortsatt försöksverksamhet med ungdomsarbete i Örebro kommun som förordats i propositionen.

Motionerna

1985/86: 566 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas att

22. riksdagen beslutar att första meningen i 14 § i Lag om arbete i ungdomslag (1983: 1070) hos offentliga arbetsgivare skall ges lydelsen: Arbetsförmedlingen skall anvisa arbete i ungdomslag senast tre *månader* från det att den unge har anmält sig som arbetssökande hos förmedlingen och uppfyllt villkoren i övrigt för anvisning.

1985/86: 567 av Karin Söder m. fl. (c), vari yrkas att

12. riksdagen beslutar hos regeringen begära att en parlamentarisk utredning får i uppdrag att lämna förslag om åtgärder mot arbetslöshet för ungdomar.

1985/86: 568 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att

19. riksdagen beslutar att statsbidraget till inskolningsplatser endast utgår om det leder till ett fast jobb och utbetalas i efterhand,

20. riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till åtgärder och finansiering av fasta jobb för ungdom, enligt vad i motionen anförts.

1985/86: 572 av Karl-Erik Persson (vpk), vari yrkas att

1. riksdagen med ändring av proposition 1985/86: 150, bil. 4, begär att Örebromodellen tillämpas under sammanlagt fem år för att en rättvis utvärdering skall kunna göras,

2. riksdagen hos regeringen begär att erforderliga medel ställs till Örebromodellens förfogande för att fullfölja projektet enligt vad i motionen anförs.

1985/86: 579 av Gullan Lindblad (m) och Göthe Knutson (m), vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om att Värmlands län måtte göras till försökslän vad gäller lärlingsutbildning enligt den av moderata samlingspartiet föreslagna modellen.

1985/86: 581 av Alf Wennerfors m. fl. (m), vari yrkas att

12. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående arbetspraktik för ungdomar.

1985/86: 590 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp), vari yrkas att

4. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående en ökad stimulans till lärlingsutbildning och ett nytt statsbidragssystem till denna.

1985/86: 595 av Helge Hagberg m. fl. (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet att fullfölja Örebromodellen under ytterligare två år.

Utskottet

Utvärderingar

I årets budgetproposition redovisades pågående utvärderingar av olika insatser för ungdomar. Dessa färdigställdes i vintras, och arbetsmarknadsministern ger i propositionen följande sammanfattning av resultaten:

AMS har med skrivelse den 27 februari 1986 överlämnat två rapporter. Den ena behandlar erfarenheter av de s. k. jobbsökaraktiviteterna och den andra är en uppföljning av ungdomar i ungdomslag.

Enligt AMS är erfarenheterna av jobbsökaraktiviteterna goda. För de särskilda medel för anställning av handledare som AMS erhållit har 128 tjänster inrättats. Av rapporten framgår att jobbsökaraktiviteterna har bidragit till att förbättra kontakterna mellan arbetsförmedlingen och ungdomarna. Ungdomarnas kunskaper om arbetsmarknaden har ökat och de har också blivit mer aktiva i att själva söka arbete. Aktiviteterna har också ökat ungdomarnas benägenhet till fortsatt utbildning och gynnsamt påverkat deras attityder till olika yrken.

Av AMS rapport angående uppföljning av ungdomar i ungdomslag framgår att under åren 1984 och 1985 har totalt 117 308 ungdomar deltagit i ungdomslag och majoriteten eller drygt 85 % har varit i ungdomslag endast en gång. Unga kvinnor är överrepresenterade och utgör ca 60 % av dem som påbörjade arbete i ungdomslag. I genomsnitt har ungdomarna deltagit 7,1 månader och kvinnorna har längre tider i ungdomslag, 7,3 månader jämfört med 6,7 månader för män. En tredjedel av ungdomarna har kortare tid än tre månader. Närmare 70 % av ungdomarna har minst tvåårig gymnasieutbildning. Totalt under åren 1984 och 1985 avslutade 86 000 ungdomar arbete i ungdomslag varav nästan 54 % erhöll ett förvärvsarbete. Drygt 21 % avaktualiserades av annan orsak t. ex. utbildning, värnpliktstjänstgöring eller att kontakten med arbetsförmedlingen upphörde och ca 19 % blev arbetslösa.

Riksrevisionsverket (RRV) har med skrivelse den 20 februari 1986 redovisat en studie (Dnr 1985: 909) av jobbsökaraktiviteter för ungdomar i ungdomslag. RRV:s sammanfattande bedömning är att satsningen på en intensifierad ungdomsförmedling har fått en god effekt. RRV anser emellertid att det finns skäl att ersätta handledarna med "ungdomsförmedlare" vilka kan ta ett helhetsansvar för ungdomsgruppen. Vidare konstaterar RRV att det är en mycket stor grupp ungdomar som lämnar ungdomslag mycket snabbt. RRV anser att denna grupp borde ha kunnat få arbete på den öppna arbetsmarknaden om anvisningstiderna till ungdomslag hade varit längre och jobbsökaraktiviteterna bedrivits före placering i ungdomslag.

Av den preliminära rapport över studie av ungdomslag som Göteborgs

universitet den 21 mars 1986 har överlämnat till regeringen framgår att det är fler flickor än pojkar i ungdomslag. Kontakten mellan ungdomarna och arbetsförmedlingen har i vissa fall varit bristfällig. Jobbsökaraktiviteterna har i första hand ägnats åt den som närmar sig 20-årsåldern. Många ungdomar har också olika vikariat under perioden i ungdomslag och flertalet har gymnasieutbildning.

På uppdrag av regeringen har AMS i skrivelse den 26 februari 1986 sammanställt en rapport avseende sammansättningen av gruppen arbetslösa i åldern 20–24 år. Utvecklingen under 1984 och 1985 för denna åldersgrupp skall ses mot bakgrund av att befolkningen i dessa åldrar har ökat med 30 000 personer och att antalet 20–24-åringar i arbetskraften har ökat med 23 000 personer. Antalet sysselsatta har ökat med 24 000 personer. Under de närmaste två åren beräknas befolkningen i denna åldersgrupp öka med ytterligare ca 30 000 personer. Arbetslösa 20–24-åringar uppvisar en lägre utbildningsnivå än den genomsnittliga för hela ungdomsgruppen i arbetskraften. Av rapporten framgår vidare att många av de arbetslösa 20–24-åringarna kom till arbetsförmedlingen första gången det år som grundutbildningen slutade. Ca 60% av de arbetslösa skrevs in första gången vid 16–18 års ålder. Omkring en tredjedel av ungdomarna har varit anställda hos fyra eller fler arbetsgivare men antalet anställningar som varat över sex månader är förhållandevis få. De anställningar som flertalet ungdomar har haft är i de flesta fall av tillfällig art, vikariat, visstidsanställningar m. m. Drygt en tredjedel av ungdomarna har inte haft någon anställning som varat längre än sex månader. Närmare 70% av ungdomarna i undersökningen har varit i någon form av arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

När det gäller ungdomar i åldern 20–24 år återkommer arbetsmarknadsministern till dem i ett särskilt avsnitt av propositionen (s. 20–21) med ytterligare uppgifter. Med hänvisning till att det bör vara möjligt att förstärka dessa ungdomars ställning på arbetsmarknaden inom ramen för det reguljära åtgärdssystemet inkl. den förordade nya modellen för rekryteringsstöd anser arbetsmarknadsministern att några ytterligare åtgärder för närvarande inte behövs för ungdomar i denna åldersgrupp.

Den särskilda försöksverksamhet för ungdomar i den aktuella åldern som pågår i Örebro kommun behandlas av utskottet i det följande.

Inskolningsplatser och ungdomslag

Lagen om arbete i ungdomslag medger att ungdomar under vissa förutsättningar får placeras hos enskilda arbetsgivare. Som återkommande noterats vid utskottets tidigare behandling av ungdomslagen har möjligheten utnyttjats i endast begränsad omfattning. Arbetsmarknadsministern anför att hon för egen del anser att det är angeläget att i väsentligt större omfattning än i dag utnyttja näringslivet för att ge arbetslivserfarenhet åt ungdomar. Hon konstaterar att det har gjorts flera försök att finna vägar till ett inskolningssystem för ungdomar. Det förslag till system för inskolningsplatser som nu presenteras i propositionen har föregåtts av kontakter med arbetsmarknadens parter. Det understryks att systemet bygger på förutsättningen att parterna träffar ett särskilt avtal härom. Denna förutsättning markeras för övrigt ytterligare i regeringens hemställan på denna punkt.

De nya inskolningsplatserna skall inrättas främst inom industrin, men även det privata näringslivet i övrigt kan komma i fråga. Platserna är avsedda för ungdomar som har genomgått en minst tvåårig gymnasieutbildning. Systemet bör utformas så, att en jämn könsfördelning uppnås – påpekandet härom görs i propositionen med hänsyn till att flertalet eller 60 % av deltagarna i ungdomslag är flickor. I anslutning härtill understryker arbetsmarknadsministern att inskolningsplatserna i arbetsförmedlingens åtgärdssystem bör komma före arbete i ungdomslag, som även i fortsättningen bör vara den sista åtgärden.

Arbetsmarknadsministern räknar med att ett avtal om inskolningsplatser skall kunna börja gälla senast den 1 oktober 1986. Hon föreslår att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att, med utgångspunkt i det avtal som kan väntas, få fastställa statsbidragsnivå och den tid under vilken bidrag får utgå. Ett sådant bemyndigande är också vad som begärs av regeringen. Det förutsätts att bidragskostnaderna skall finansieras från anslaget Statsbidrag för ungdomslag, och regeringen föreslår att 250 milj. kr. av medlen under det anslaget skall få tas i anspråk för ändamålet. Kostnadsberäkningen utgår från att det kommer att tas fram 10 000 platser, att statsbidrag utgår med högst 50 % av den totala lönekostnaden samt att bidrag ges för högst sex månader i varje enskilt fall.

Regeringsförslaget godtas i princip i de föreliggande motionerna och man ser det som positivt att vikten av att placera ungdomar i det enskilda näringslivet nu betonas av regeringen. Det sagda gäller dock inte om vänsterpartiet kommunisterna, såsom strax skall redovisas, och även moderata samlingspartiet gör en särskild markering.

Vänsterpartiet kommunisterna anför i motion 1985/86: 568 att förslaget om inskolningsplatser kan vara positivt i den meningen att ungdomar får erfarenhet av arbete i industrimiljö. Men förslaget är inte insatt i en politik som leder till fasta jobb utan kan ses som införande av en subventionerad provanställning. För att hindra att så blir fallet bör som *bidragsvillkor för inskolningsplatserna* gälla att bidrag endast utgår om ungdomarna får fast arbete efter inskolningstiden. Bidraget bör därför betalas i efterskott.

Det får förutsättas att parterna med det kommande avtalet vill aktivt medverka till att lösa arbetsmarknadsproblemen för ungdomar och det inte bara på det temporära sätt som motionärerna befarar. Med hänsyn till att en avtalsreglering är avsedd att utgöra grundvalen för systemet med inskolningsplatser bör inte parterna bindas i förväg på det sätt som följer av motionens yrkande. Detta avstyrks därför av utskottet.

Den invändning mot regeringsförslaget som riktas i motion 1985/86: 581 av Alf Wennerfors m. fl. (m) är att motionärerna saknar flera viktiga element i det förslag till arbetspraktik för ungdomar som de tidigare har lagt fram. Motionärerna framhåller vidare som väsentligt att *ungdomarna i första hand stimuleras till utbildning* och att även arbetspraktikplatserna blir ett led i denna utbildning. De yrkar att riksdagen skall ansluta sig till vad de anfört om denna prioritering och ge regeringen detta till känna.

I propositionen framhålls (s. 190) att aktiva arbetsförmedlings- och utbildningsinsatser bör göras innan en placering på inskolningsplats kommer i fråga. Det understryks vidare att arbete på ordinarie villkor eller utbild-

ning även i fortsättningen skall vara den normala lösningen för arbetssökande ungdomar. Utskottet vill därutöver peka på att inskolningsplatserna skall vara öppna endast för ungdomar med minst tvåårig gymnasieutbildning. Någon skillnad i uppfattningen om utbildningens betydelse för ungdomar och deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden synes med hänsyn till vad nu redovisats inte föreligga. Därav följer att det inte heller är behövligt för riksdagen att avge den i motionen begärda meningsyttringen om utbildning som förstahandsalternativ. Motionen avstyrks således på denna punkt.

Med de ovan gjorda uttalandena biträds regeringens förslag i övriga delar. Det begärda *bemyndigandet* att disponera medel för ett kommande system med inskolningsplatser bör alltså lämnas av riksdagen.

I samma avsnitt av propositionen avstyrks ett förslag av AMS om att förlänga *anvisningstiden för arbete i ungdomslag* från tre veckor till tre månader. Anvisningstiden kan sägas vara den tid som ungdomar längst behöver vänta på placering i arbete i ungdomslag om inte utbildning eller annat arbete kan anvisas.

Folkpartiet anser i motion 1985/86: 566 att tre veckor uppenbart är en för kort tid att omsorgsfullt pröva möjligheterna till annat arbete, utbildning eller de nya inskolningsplatserna. Med nuvarande korta anvisningstid riskeras att placering i arbete i ungdomslag blir en förstahandsåtgärd. Erfarenheten visar att så alltför ofta har blivit fallet. Den av AMS föreslagna förlängningen av anvisningstiden till tre månader bör genomföras, och folkpartiet lägger i motionen fram ett förslag till ändring av lagen om arbete i ungdomslag.

Alf Wennerfors m. fl. (m) betonar i motion 1985/86: 581 att det är viktigt att ungdomarna i första hand söker arbete på egen hand. Det är därför olyckligt att regeringen inte vill utsträcka anvisningstiden till tre månader såsom AMS förordat.

I likhet med arbetsmarknadsministern vill utskottet påpeka att anvisningstiden är tre månader för de ungdomar som har slutat skolan eller annan inte helt kortvarig utbildning. För en stor del av de ungdomar det här gäller är anvisningstiden således redan i dag förlängd på det sätt AMS och motionärerna önskar.

I propositionen anför arbetsmarknadsministern att det är angeläget att de s. k. jobbsökaraktiviteterna som infördes förra året som ett nytt inslag i verksamheten med ungdomslag sätts in så tidigt som möjligt och redan efter det att de unga anmält sig som arbetssökande hos förmedlingen. Dessa aktiviteter bör alltså påbörjas i förmedlingsarbetet redan före placering i ungdomslag. Däremot anser arbetsmarknadsministern att det inte är lämpligt att generellt låta ungdomarna vänta upp till tre månader på ett arbete i ungdomslag. Utskottet gör samma bedömning. En så lång väntetid strider mot själva grundtanken med ungdomslagen att ungdomarna så snart som möjligt skall beredas sysselsättning på detta sätt om det inte är aktuellt med annan anställning eller utbildning. Med hänvisning härtill avstyrks motionerna 566 och 581 i de förevarande delarna.

Med början budgetåret 1984/85 inleddes en försöksverksamhet i Örebro kommun med ungdomsarbete för 20–24-åringar. Försöket innebär att arbete i form av kommunalt beredskapsarbete varvas med utbildning (60 % arbete och 40 % utbildning). Någon begränsning görs inte för ungdomsarbetets längd. Kommunen får statsbidrag med 80 % av lönekostnaderna, varav 5 % utgör bidrag till handledarkostnaderna. Staten garanterar en årlig bidragssumma om 42 milj. kr. De faktiska statsbidragskostnaderna sägs i propositionen ha stannat vid 28 milj. kr. per år.

Verksamheten som för närvarande utvärderas inom högskolan i Örebro är avsedd att pågå i två år. Örebro kommun har begärt att den förlängs.

Arbetsmarknadsministern anser att man redan i dag kan dra slutsatsen att varvning av utbildning och arbete är en lämplig åtgärd för den nu berörda åldersgruppen och att Örebroförsöket visat på en modell för hur en sådan varvning bör ske. Ett särskilt avtal härom har tecknats mellan kommunförbundet och arbetstagarorganisationerna. Andra kommuner kan därmed genomföra en liknande varvning av arbete och utbildning, varvid statsbidrag utgår med 75 %.

Med förändringarna av rekryteringsstödet och införande av inskolningsplatser kommer behovet av ungdomsarbete i Örebro enligt arbetsmarknadsministerns bedömning att minska. När utvecklingsarbetet nu kan sägas vara avslutat bör kommunen då det gäller nivån på statsbidraget inte längre behandlas förmånligare än andra kommuner. Däremot vore det orimligt att redan nästa budgetår reducera statsbidragssumman till vad som kan betecknas som Örebros normala nivå. Det föreslås därför att kommunen nästa år får disponera 18 milj. kr. för fortsatta försök. Därefter skall verksamheten anses vara avslutad, och kommunen och arbetsförmedlingen får komma överens om hur verksamheten i fortsättningen skall bedrivas inom ramen för tillgängliga resurser.

Helge Hagberg m. fl. (s) begär i motion 1985/86: 595 att försöksverksamheten i Örebro skall förlängas med ytterligare två år. Karl-Erik Persson (vpk) yrkar i motion 1985/86: 572 på en förlängning med tre år. Erforderliga medel för projektets fullföljande bör vidare ställas till förfogande. I båda motionerna framhålls sammanfattningsvis att Örebroprojektet visat sig ge goda effekter samt att två år är för kort tid för att det skall vara möjligt att göra en rättvis utvärdering av den prövade modellen.

Utskottet vill erinra om att när statsmakterna fattade beslut om den särskilda försöksverksamheten i Örebro (prop. 1983/84: 150 bilaga 4, AU 24 s. 26–27) förutsattes uttryckligen att verksamheten skulle pågå i två år. För de i projektet deltagande intressenterna har alltså från början klargjorts den tidsram som skall gälla. Örebroförsökets värde som fungerande modell för hur ungdomar kan stödjas med varvning av utbildning och arbete är inte ifrågasatt från något håll. Med hänsyn härtill anser utskottet att försöket inte bör förlängas mer än regeringen funnit rimligt. Med avstyrkande av motionerna 572 och 595 tillstyrker utskottet att försöket med ungdomsarbete i Örebro får pågå även nästa budgetår enligt de i propositionen angivna riktlinjerna.

I två motioner förespråkas en utökad lärlingsutbildning. Ylva Annerstedt m.fl. (fp) upprepar i motion 1985/86: 590 folkpartiets förslag beträffande *utökad lärlingsutbildning och nytt statsbidragsystem* för denna utbildning. Detta innebär att statsbidrag till lärlingslönen utgår med 75% första året, 50% andra året och 25% tredje året. Någon gräns skall inte sättas för antalet platser. Kostnaderna får täckas genom att medel överförs från anslagen till arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m) föreslår i motion 1985/86: 579 att *Värmlands län görs till försökslän för en lärlingsutbildning* enligt den modell som moderata samlingspartiet har föreslagit vid olika tillfällen, senast i motion 1985/86: Ub833.

Folkpartiets förslag till utökad lärlingsutbildning och nytt statsbidragssystem har prövats av utbildningsutskottet bl.a. i betänkande UbU 1985/86: 16 (s. 31, res. 26 av fp). I enlighet med UbU:s hemställan avslogs förslagen av kammaren den 30 april. Några nya omständigheter har inte förebragts som skulle motivera ett ändrat ställningstagande från riksdagens sida, varför det nu föreliggande motionsyrkandet avstyrks.

Moderata samlingspartiets modell för lärlingsutbildning och den ovan nämnda motionen Ub833 behandlades av utbildningsutskottet i samma betänkande (s. 30–31, res. 25 av m, c, fp). Motionen avstyrktes i det betänkandet med hänvisning till UbU:s tidigare ställningstaganden och till att lärlingsutbildningen torde komma att bli föremål för ytterligare överväganden med anledning av förslagen från arbetsgruppen för översyn av den gymnasiala yrkesutbildningen (ÖGY). Riksdagen följde UbU:s förslag. Arbetsmarknadsutskottet är för sin del inte berett att ta ett initiativ som skulle innebära att en utbildningsmodell som riksdagen helt nyligen avvisat likväl får prövas, låt vara med en regional begränsning. Motion 579 avstyrks därför av utskottet.

Centerpartiet upprepar i motion 1985/86: 567 ett tidigare framfört krav på *en parlamentarisk utredning om åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år* med hänsyn till en fortsatt hög arbetslöshet för ungdomar i denna åldersgrupp.

Som tidigare redovisats har arbetsmarknadsministern pekat på olika möjligheter att med det nya rekryteringsstödet, utbildning och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder stödja ungdomar i den aktuella åldersgruppen. Med hänvisning härtill och till att riksdagen den 3 april på utskottets förslag (AU 1985/86: 11 s. 32, res. 14 av c) avslagit ett motsvarande utredningskrav avstyrks centerpartiets åter framställda begäran om utredning.

Vänsterpartiet kommunisterna anför i motion 1985/86: 568 att vpk:s inställning är att politiken skall inriktas på att ungdomen skall erbjudas fasta jobb med en lön att leva på. Dessutom är vpk positivt till att ungdomen kan beredas jobb inom industrin. Riksdagen bör därför uttala att regeringen framlägger förslag som leder till *fasta jobb för ungdomar*. I motionen föreslås dessutom att de kostnader samhället åsamkas genom att i första hand det privata näringslivet inte kan tillgodose behovet av arbete åt alla tas in till statskassan genom t. ex. en särskild "ungdomsskatt" på framför

allt de vinster och förmögenheter som byggs upp inom företagen. Regeringen bör lägga fram förslag om en sådan skatt som kan finansiera programmet för fasta jobb för alla ungdomar.

Utskottet har i AU 1985/86: 11 (s. 33, res. 17 av vpk) behandlat ett likartat förslag med anledning av vpk-motionen 1985/86:A246. På utskottets förslag avslogs den motionen av riksdagen. Utskottet är inte berett att på grund av de av vpk nu framställda yrkandena förorda ett annat ställningstagande av riksdagen och avstyrker således motion 568 i den här redovisade delen.

Utskottet hemställer

1. beträffande *bidragsvillkor för inskolningsplatserna*
att riksdagen avslår motion 1985/86: 568 yrkande 19,

2. beträffande *prioritering av utbildning och praktik*
att riksdagen avslår motion 1985/86: 581 yrkande 12 i motsvarande del,

3. beträffande *bemyndigande i fråga om medelsdispositionen*
att riksdagen bemyndigar regeringen att för budgetåret 1986/87 – under förutsättning av att parterna på arbetsmarknaden träffar ett särskilt avtal angående inskolningsplatser – besluta att 250 000 000 kr. av anslaget B 6. Statsbidrag för ungdomslag får disponeras i enlighet med vad som anförts i propositionen,

4. beträffande *anvisningstiden för arbete i ungdomslag*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86: 566 yrkande 22 och 1985/86: 581 yrkande 12 i motsvarande del,

5. beträffande *Örebromodellen*
att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86: 572 och 1985/86: 595 godkänner de riktlinjer för fortsatt försöksverksamhet med ungdomsarbete i Örebro kommun som har förordats i propositionen,

6. beträffande *utökad lärlingsutbildning med nytt statsbidragssystem*
att riksdagen avslår motion 1985/86: 590 yrkande 4,

7. beträffande *försök med lärlingsutbildning i Värmlands län*
att riksdagen avslår motion 1985/86: 579,

8. beträffande *parlamentarisk utredning om åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år*
att riksdagen avslår motion 1985/86: 567 yrkande 12,

9. beträffande *insatser för fasta jobb åt ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1985/86: 568 yrkande 20.

7. Medel för särskilda insatser i Uddevallaregionen

Propositionen

Under punkt B 18 i propositionen föreslår regeringen att riksdagen skall

1. godkänna vad som i propositionen anförts om omfattningen av introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag under budgetåret 1986/87,

2. medge att ej ianspråktagna medel under det för budgetåret 1984/85 inrättade reservationsanslaget Medel för särskilda insatser i Uddevallaregionen får disponeras under budgetåret 1986/87.

Utskottet

I anslutning till beslutet om nedläggning av Uddevallavarvet anvisade riksdagen 127 600 000 kr. för extra insatser i Uddevallaregionen (prop. 1984/85: 125 bil. 7, AU 19, rskr 316). Medlen anvisades via ett särskilt reservationsanslag under tionde huvudtiteln, B 18. Medel för särskilda insatser i Uddevallaregionen, och avsåg tiden fram till den 30 juni 1986. Medlen har i dag inte förbrukats och kommer inte att vara förbrukade vid juni månads utgång. Hur mycket som kommer att ha utnyttjats går inte i dag att exakt fastställa.

Med hänsyn till att nedläggningen av varvet förskjutits i tiden i förhållande till vad som ursprungligen planerades och att utbildningsinsatser och andra åtgärder planerats till tiden efter den 30 juni i år föreslås i propositionen att avsatta medel och medgivna ramar för handikappåtgärder i form av introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag bör få disponeras enligt tidigare givna ramar även under budgetåret 1986/87. De insatser t. ex. i form av förstärkta förmedlingsinsatser, utbildning m. m. som därutöver anses nödvändiga bör enligt propositionen finansieras med ordinarie anvisade medel för budgetåret 1986/87.

Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen beträffande de särskilda insatserna i Uddevallaregionen.

Utskottet hemställer

1. beträffande *omfattningen av introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag under budgetåret 1986/87*
att riksdagen godkänner vad som förordas i propositionen,

2. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen medger att ej ianspråktagna medel under det för budgetåret 1984/85 inrättade reservationsanslaget *Medel för särskilda insatser i Uddevallaregionen* får disponeras under budgetåret 1986/87.

Tolfte huvudtiteln

8. Glesbygdsstöd till investeringar i drivmedelsanläggningar m. m.

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna vad som i propositionen förordas om möjligheten att lämna förhöjt glesbygdsstöd till investeringar i drivmedelsanläggningar som föranleds av övergången till blyfri bensin.

1985/86: 567 av Karin Söder m. fl. (c), vari yrkas att

15. riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande inriktningen av regionalpolitiken.

17. riksdagen beslutar hos regeringen begära förslag för att utveckla universitetsorternas roll i regionalpolitiken.

1985/86: 601 av Göthe Knutson (m) och Gullan Lindblad (m), vari yrkas att regeringen vid fördelningen av glesbygdsstöd särskilt tar hänsyn till behovet av stöd till drivmedelsanläggningar i Värmlands län.

Utskottet

I samband med riksdagens beslut om skärpta avgasreningskrav för personbilar, m. m. hösten 1985 berördes kortfattat problemet med distribution av bensin i glesbygd (prop. 1985/86: 61, JoU 11, rskr 101). I propositionen konstaterades att det i glesbygd kan bli långa avstånd mellan bensinstationer som tillhandahåller blyfri bensin. Vidare noterades att kompletterande investeringar vid tankställen med endast en bensinpump kan behövas och att sådana kan stödjas med glesbygdsstöd.

Konsumentverket har i en inventering konstaterat att 60 % av de studerade bensinanläggningarna var etablerade på orter som tidigare beviljats statligt stöd till kommersiell service. I propositionen framhålls att det är väsentligt att följderna av beslutet om övergång till blyfri bensin inte resulterar i försämrade överlevnadsmöjligheter för de hundratals butiker som fått glesbygdsstöd. Särskilt angeläget är detta med hänsyn till att erforderliga investeringar i regel inte leder till annat än att den nuvarande försäljningsvolymen kan bibehållas. Således är möjligheten att förränta insatt investeringskapital i de flesta fall mycket begränsad.

I propositionen föreslås mot den angivna bakgrunden att en möjlighet öppnas för att i här aktuella fall lämna förhöjt glesbygdsstöd till nödvändiga kompletteringsinvesteringar. Liksom hittills skall förordningens generella bestämmelse gälla att stödet inte får vara större än som med hänsyn till övriga finansieringsmöjligheter och andra omständigheter fordras för att den åtgärd som åsyftas med stödet skall kunna genomföras.

I propositionen framhålls vidare att det är angeläget att snabbt få till stånd nödvändiga investeringar och därmed ge glesbygdsinvånarna rimlig åtkomst till blyfri bensin. Det förhöjda glesbygdsstödet föreslås enbart kunna lämnas under en övergångstid, varför det bör tillämpas under perioden den 1 juli 1986–den 30 juni 1988.

Slutligen framhålls att flera strategiskt belägna butiker i glesbygd numera har rustats upp med hjälp av glesbygdsstöd. Förbrukningen av medel för sådana insatser inom ramen för anslaget C. 4. Regionala utvecklingsinsatser m. m. har därför minskat under senare år. Därmed bör enligt propositionen ett visst ekonomiskt utrymme ha skapats för nu nödvändiga investeringar i bensinanläggningar. Eftersom det föreslagna, förhöjda glesbygdsstödet dessutom inte gäller generellt, utan är en möjlighet om det finns särskilda skäl, bör medelsförbrukningen till följd av den föreslagna förändringen kunna rymmas inom nuvarande anslagsram.

I motion 601 av Göthe Knutson (m) och Gullan Lindblad (m) föreslås att regeringen vid fördelningen av medlen till drivmedelsanläggningar tar särskild hänsyn till behovet av stöd till sådana anläggningar i Värmlands län.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under denna punkt. Det framstår som angeläget att beslutet om en övergång till blyfri bensin inte resulterar i försämrade överlevnadsmöjligheter för de butiker i glesbygden som erhållit glesbygdsstöd. Utskottet utgår från att medel beviljas i de olika länen utifrån de befintliga behoven. Utskottet utgår vidare från att regeringen återkommer till riksdagen om efterfrågan på glesbygdsstöd i drivmedelsanläggningar blir av sådan omfattning att anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. behöver räknas upp.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet vad som anförs i propositionen i denna del. Motion 601 avstyrks.

I motion 567 av Karin Söder m. fl. (c) föreslås att riksdagen skall ge regeringen till känna de *riktlinjer för en ny regionalpolitik m. m.* som redovisas i motionen. I motionen framhålls att det torde krävas både ekonomiska resurser av mycket större omfattning än de som nu har anvisats för regionalpolitiska ändamål och ett mer flexibelt stödsystem för att vända den negativa regionala utvecklingen. Ett regionalpolitiskt stödsystem bör vidare utvecklas som tar hänsyn till de behov som finns i hela landet. Härutöver nämns bl. a. behovet av sänkt skatt på arbete för företagen, höjda länsanslag samt höjning av stödet till utvecklingsfonderna. Slutligen betonas utbildningens roll för en allsidig utveckling i landets olika delar. I den senare delen yrkas särskilt att regeringen bör ges i uppdrag att utarbeta ett förslag till hur verksamheten vid universitet och högskolor skall kunna bidra till utvecklingen i områden som under lång tid utsatts för strukturomvandling.

Utskottet vill med anledning av de centerpartistiska förslagen inom regionalpolitiken erinra om att hithörande frågor har ingående behandlats av utskottet i betänkande AU 1985/86: 13. Till betänkandet har fogats ett betydande antal reservationer från de centerpartistiska ledamöterna i utskottet med förslag om bl. a. nya riktlinjer inom regionalpolitiken. Riksdagen kommer i dagarna att fatta beslut i dessa frågor. Med hänvisning härtill kan utskottet inte anse det vara meningsfullt att i detta sammanhang behandla dessa frågor på nytt. Motionen avstyrks därför i motsvarande delar.

Utskottet hemställer

1. beträffande *förhöjt glesbygdsstöd till investeringar i drivmedelsanläggningar som föranleds av övergången till blyfri bensin*,
att riksdagen med avslag på motion 1985/86: 601 godkänner vad som förordas i propositionen om möjligheten att lämna

2. beträffande *riktlinjer för en ny regionalpolitik m. m.*,
att riksdagen avslår motion 1985/86: 567 yrkandena 15 och 17.

Stockholm den 21 maj 1986

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Lahja Exner (s), Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Bengt Wittbom (m), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Inge Carlsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Mona Sahlin (s), Anders G Högmark (m), Sigge Godin (fp) och Karl-Erik Persson (vpk).

Reservationer

1. Medelsanvisning till anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader (punkt 1 mom. 2)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Motionärerna förutsätter" och slutar med "denna punkt" bort ha följande lydelse:

Anslagsgivningen till arbetsmarknadsverket bör läggas om och innefatta mindre detaljreglering och mer målstyrning och resultatkontroll. Den allmänna inriktningen av en budgetomläggning bör vara att verket inom ramen för av riksdagen formulerade mål och generella regler skall få disponera de tilldelade resurserna på ett mer flexibelt sätt än som i dag är möjligt. Samtidigt förutsätts att det införs en vidgad resultatredovisning som ger statsmakterna förbättrade möjligheter att utvärdera resursanvändningen.

Regeringen bör få i uppdrag att utforma nästkommande budgetförslag beträffande arbetsmarknadspolitiken enligt de ovan skisserade riktlinjerna. Tyngdpunkten i den föreslagna försöksverksamheten bör främst ligga på området sysselsättningsskapande åtgärder. När det gäller detaljerna i budgetomläggningen hänvisas till moderata samlingspartiets motioner 1985/86:A225 och A266 i berörda delar samt till reservation nr 52 (m) i AU 1985/86: 11.

Den av regeringen begärda anslagsuppräkningen för ökad förmedlingsservice bland flyktingar godtas.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *medelsanvisning*

att riksdagen

dels med bifall till proposition 1985/86: 150 bilaga 4 i motsvarande del – med tillägg till tidigare beslut[1] – under det på tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* för budgetåret 1986/87 anvisar ytterligare 14 000 000 kr.,

dels med bifall till motion 1985/86: 581 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en omläggning av arbetsmarknadsverkets budget.

[1] AU 1985/86: 11 hemställan moment 30.

2. Ändrade regler för flyttningsbidrag m. m. (punkt 2 mom. 1–2)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet tar" och på s. 7 slutar med "581 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 581 (m) krävs en ökad rörlighet på den svenska arbetsmarknaden. Det går dock enligt utskottets mening inte att skapa denna rörlighet genom statliga subventioner. Det är både nödvändigt och naturligt att arbetslösa tar kortvariga jobb. Detta är också en av slutsatserna i en nyligen avlämnad departementspromemoria i vilken man konstaterar att en väsentlig anledning till den minskade rörligheten på den svenska arbetsmarknaden är det ökade skattetrycket. I denna skrift framhålls att vid en eventuell flyttning har vinsten för den enskilde under de senaste decennierna reducerats med 25 000 kr. Enbart för att kompensera skatte- och transfereringssystemets effekter på rörligheten skulle löneskillnaderna nästan ha behövt fördubblas under samma tid. Utvecklingen har dock gått i motsatt riktning.

Det är mot den bakgrunden som utskottet med beklagande konstaterar att regeringen fortfarande inte vidtar några åtgärder mot de höga skatterna och marginaleffekterna. Ökad rörlighet på arbetsmarknaden är bara en av de positiva effekter som skulle bli följden av marginalskattesänkningar.

Regeringen försöker nu i stället lösa problemen med den bristande rörligheten genom att bygga ut bidragssystemet. Statliga bidrag och subventioner är emellertid en dålig ersättning för en väl fungerande incitamentsstruktur.

Regeringens förslag om flyttningsbidrag till arbetssökande som tar arbete utanför hemorten är förbundet med en mängd avgränsningsproblem, eftersom vissa yrkesgrupper regelmässigt arbetar borta från hemorten under längre eller kortare tid. Utskottet utesluter i och för sig inte att de nuvarande reglerna för flyttningsstöd kan behöva förändras men är inte berett att biträda det förslag som regeringen har lagt fram.

Utskottet kan inte heller biträda regeringens förslag till ändring av hemreseförmånerna för byggnadsarbetare som arbetar utanför dagligt pendlingsavstånd från hemorten. Att som regeringen nu föreslår ta bort kravet på att traktamente från arbetsgivaren inte får utgå vid statligt bidrag innebär i själva verket att en person får samma kostnader betalda både av staten och av arbetsgivaren. Ett växande system med statliga hemresebidrag för arbetande personer är även från andra synpunkter olyckligt.

Med tillstyrkande av motion 581 i aktuella delar avstyrker utskottet alltså regeringens förslag till ändring av grunderna för flyttningsbidraget och därmed också den anslagsökning som begärs.

dels att utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *ändrade regler för flyttningsbidrag*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 581 yrkande 2 samt med anledning av motion 1985/86: 567 yrkande 11 i motsvarande del avslår vad som förordas i propositionen i motsvarande del.

2. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 581 yrkande 3 samt med avslag på motion 1985/86: 567 yrkande 11 i motsvarande del avslår propositionen i vad avser begäran om ytterligare medel till anslaget Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1986/87.

3. Ändrade regler för flyttningsbidrag m. m. (punkt 2 mom. 1–2)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet tar" och på s. 7 slutar med "motion 581" bort ha följande lydelse:

De stora skillnader som nu finns mellan olika delar av landet när det gäller sysselsättningsmöjligheterna måste mötas med en aktiv regionalpolitik som skapar nya arbetstillfällen i de regionalpolitiskt utsatta delarna av landet och inte med en förstärkt flyttlasspolitik. Mot den bakgrunden finns det inte skäl att stimulera till ökad flyttning genom att ge flyttningsbidrag till personer som tar jobb med mer än tre månaders varaktighet utanför den egna hemorten. Det förslaget avstyrks alltså av utskottet. Motion 567 tillstyrks i motsvarande del.

Utskottet avstyrker också förslaget i propositionen om att flyttningsbidrag skall kunna lämnas till byggnadsarbetare oberoende av om traktamente utgår. Arbetsgivaren bör i förekommande fall enligt utskottets mening svara för de kostnader som uppkommer vid hemresor.

En slutsats av det anförda är att någon anslagsökning inte är erforderlig. Regeringens förslag på den punkten avstyrks därför av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *ändrade regler för flyttningsbidrag*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 567 yrkande 11 i motsvarande del samt med anledning av motion 1985/86: 581 yrkande 2 avslår vad som förordas i propositionen i motsvarande del,

2. beträffande *medelsanvisning*
att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 581 yrkande 3 samt med anledning av motion 1985/86: 567 yrkande 11 i motsvarande del avslår propositionen i vad avser begäran om ytterligare medel till anslaget Arbetsmarknadsservice för budgetåret 1986/87.

4. Arbetsmarknadsutbildningens omfattning (punkt 3 mom. 1)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "förevarande del" bort ha följande lydelse:

Som utskottet framhållit tidigare med anledning av förslag från moderata samlingspartiet är arbetsmarknadsutbildning en av de effektivaste metoderna att återföra arbetslösa till arbete. En utökning av arbetsmarknadsut-

bildningen utöver regeringens förslag förordades därför av moderata samlingspartiet redan i januari. Det föreslogs därvid att kostnaderna för den utökade utbildningen borde bestridas genom en omfördelning av medel från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder till anslaget Arbetsmarknadsutbildning. Utskottet ser med tillfredsställelse på att regeringen nu återkommer till riksdagen med förslag till utökad arbetsmarknadsutbildning och tillstyrker förslaget i motion 581 (m) att kostnaderna härför skall bestridas genom att regeringen bemyndigas att för arbetsmarknadsutbildning använda 187 milj. kr. inom ramen för anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder. Det sagda innebär tillstyrkan av motion 581 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *arbetsmarknadsutbildningens omfattning*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 581 yrkandena 4 och 5 samt med anledning av propositionen i motsvarande del bemyndigar regeringen att inom anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder för budgetåret 1986/87 disponera 187 000 000 kr. för den av regeringen begärda utökningen av arbetsmarknadsutbildningen.

5. Reglerna för kvalifikation för arbetslöshetsersättning (punkt 3 mom. 3)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet föreslår" och på s. 11 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Även om utskottet föreslår att riksdagen skall bifalla regeringens förslag till ändrade kvalifikationsregler för arbetslöshetsersättningar på så sätt att arbetsmarknadsutbildning får tillgodoräknas som arbete vill utskottet påpeka, med tillstyrkande av motion 581 i motsvarande del, att ändringen innebär en ytterligare försvagning av kopplingen mellan yrkesarbete och rätten till arbetslöshetsersättning. Det hade därför varit naturligt att hänskjuta frågan om dessa regeländringar till den utredning om arbetslöshetsförsäkringens utformning som moderata samlingspartiet tidigare föreslagit. Mot denna bakgrund bör ändringen i fråga göras tidsbegränsad och avse en försöksperiod på tre år. Efter det att reglerna varit i kraft i två år bör riksdagen ges möjlighet att ompröva regeländringarna med hänsyn till de uppnådda effekterna. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *reglerna för kvalifikation för arbetslöshetsersättning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1986/86:A207 yrkande 3 och 1985/86: 581 yrkandena 6 och 7

A) antar de genom propositionen framlagda förslagen till dels lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring, dels lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd,

B) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om uppföljning av effekterna av de ändrade kvalifikationsreglerna.

6. Upphandling av AMU från det reguljära utbildningsväsendet (punkt 3 mom. 4)

Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Det är" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill stryka under den betydelsefulla roll folkhögskolorna spelar när det gäller att ge arbetslös ungdom en adekvat utbildning. Det bör särskilt påpekas att det finns en stor grupp ungdomar vars arbetslöshet beror på närmast sociala skäl. Denna grupp, oftast med bristfällig utbildningsbakgrund, ser inte utbildning som ett realistiskt eller önskvärt alternativ till arbetslöshet. För denna grupp måste speciella åtgärder vidtas, och det är här folkhögskolornas särskilda möjligheter kommer till sin rätt. Den speciella miljö som råder vid dessa skolor, med internatundervisning m. m., har nämligen visat sig ha en positiv inverkan på dessa ungdomar. Det är därför mycket angeläget att kurser för arbetslös ungdom får anordnas vid folkhögskolorna på samma sätt som tidigare.

Utskottet har ingen erinran mot att länsarbetsnämnderna inom ramen för de nya regler som gäller för AMU upphandlar utbildning vid folkhögskolorna. Men utskottet förordar att huvuddelen av den utbildning för arbetslös ungdom som skall komma till stånd vid folkhögskolorna under nästa budgetår sker genom att regeringen med utnyttjande av den tidigare beviljade fullmakten ställer till SÖ:s förfogande en ram för anordnande av sådan utbildning som är av samma storleksordning som för innevarande budgetår. Vad utskottet här anfört med bifall till motionerna 570, 573, 590, 592 och 594 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

> 4. beträffande *upphandling av AMU från det reguljära utbildningsväsendet*
>
> att riksdagen med bifall till motionerna 1985/86: 570, 1985/86: 573, 1985/86: 590 yrkandena 1–3, 1985/86: 592 och 1985/86: 594 samt med anledning av propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en särskild ram för utbildning av arbetslös ungdom vid folkhögskolorna.

7. Strukturstöd för handikappade byggnadsarbetare (punkt 5 mom. 1)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet är medvetet om behovet av insatser för att underlätta för arbetshandikappade byggnadsarbetare att kunna stanna kvar på den reguljära arbetsmarknaden. Utskottet delar emellertid uppfattningen i den moderata motionen 581 att det vore olyckligt att bygga upp speciella företag

för skyddad sysselsättning inom byggbranschen. Erfarenheterna från Samhällsföretag visar att det lätt kan uppstå problem med konkurrensen mellan Samhällsföretag och privata småföretagare. Samma problem kan, som framhålls i motionen, uppstå när det gäller de nya byggnadsföretagen. Dessa kan förväntas i första hand söka entreprenader som i dag utförs av mindre företag.

Man måste vidare räkna med att företagen för att fungera tillfredsställande måste anställa också ett stort antal icke handikappade personer för att kunna klara av arbetsuppgifterna. Man riskerar därmed att bygga upp en företagskonstruktion som innefattar flertalet av de nackdelar som finns inom Samhällsföretag.

Enligt vad utskottet inhämtat kommer såväl anvisade arbetstagare som arbetsledare från AMS egenregiarbeten att i viss omfattning beredas sysselsättning inom den nya företagsbildningen. Detta förstärker intrycket av ett byggmarknadens Samhällsföretag med syfte att permanent sysselsätta arbetshandikappade.

Utskottet vill härutöver framhålla att det inte bör vara något självändamål att arbetshandikappade byggnadsarbetare kvarstår inom sitt yrke. Mot bakgrund av det stora antalet övertaliga byggnadsarbetare i vissa delar av landet borde i stället ett antal byggnadsarbetare stimuleras att söka sig till andra branscher. Detta gäller även arbetshandikappade, av vilka åtskilliga för övrigt i dag arbetar i en arbetsmiljö som framstår som mindre lämplig.

Som framhålls i motion 581 är det vidare med hänsyn till situationen på byggmarknaden inte realistiskt att räkna med att de kategorier byggnadsarbetare som skall sysselsättas med hjälp av strukturstödet kommer tillbaka i reguljärt arbete efter en rehabilitering. Det finns därför en uppenbar risk för att stödformen blir permanent.

Slutsatsen av det anförda är att regeringens förslag om det särskilda strukturstödet bör avvisas. Regeringen bör i stället i enlighet med det moderata förslaget låta utreda förutsättningarna för ett individbaserat och flexibelt lönebidrag enligt den modell som förts fram från moderata samlingspartiet. I avvaktan på resultatet av det utredningsarbetet kan de nuvarande reglerna för lönebidrag utnyttjas för att hjälpa arbetshandikappade byggnadsarbetare.

Vad utskottet anfört innebär sammanfattningsvis att regeringens förslag om strukturstöd för handikappade inom byggnadsindustrin bör avslås. Utskottets ställningstagande i denna fråga innebär ett bifall till motion 581. Regeringen bör underrättas om vad utskottet anfört i denna del.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *strukturstöd för handikappade byggnadsarbetare*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 581 yrkandena 8 och 9 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Uppsökarverksamhet bland arbetslösa byggnadsarbetare (punkt 5 mom. 2)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Som framhålls" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning finns det inte anledning att särbehandla en viss yrkeskategori, vilket det är fråga om när det gäller den uppsökande verksamheten bland långtidsarbetslösa byggnadsarbetare. De aktiviteter av detta slag som kan behöva sättas in bland byggnadsarbetarna bör följaktligen ske inom ramen för de vanliga arbetsmarknadspolitiska insatserna. Vad utskottet anfört på denna punkt – som innebär att den moderata motionen 581 tillstyrks i motsvarande del – bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *uppsökarverksamhet bland arbetslösa byggnadsarbetare*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 581 yrkande 10 avslår vad som anförs i propositionen i motsvarande del.

9. Prioritering av utbildning och praktik (punkt 6 mom. 2)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med "I propositionen" och på s. 24 slutar med "denna punkt" bort ha följande lydelse:

Införande av de nya inskolningsplatserna är ett betydelsefullt steg i rätt riktning. Det är intressant att notera att regeringen nu presenterar ett förslag som på flera punkter ligger nära vad moderata samlingspartiet föreslog för bara några månader sedan.

Det är positivt att regeringen nu är beredd att betona vikten av placeringar inom det privata näringslivet och att man insett att ungdomslagen innebär att många får sina första arbetserfarenheter från en arbetsmarknad som inte kan förväntas expandera i framtiden. För unga kvinnor innebär sysselsättningen i ungdomslag också en låsning till traditionellt kvinnliga arbetsuppgifter inom den offentliga sektorn.

I propositionen sägs att anvisningarna till inskolningsplatserna skall föregås av arbetsförmedlings- och utbildningsinsatser. Med tanke på erfarenheterna från ungdomslagen – som dess värre ger vid handen att placering i den formen av sysselsättning så gott som alltid tillgripits som en förstahandsåtgärd – finns anledning för riksdagen att särskilt understryka att ungdomarna i första hand stimuleras till utbildning. Som framhålls i motion 581 (m) är det dessutom angeläget att inskolningsplatserna så långt möjligt ger sådan praktik som utgör ett led i ungdomarnas utbildning.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *prioritering av utbildning och praktik*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 581 yrkande 12 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Anvisningstiden för arbete i ungdomslag (punkt 6 mom. 4)

AU 1985/86: 19

Bengt Wittbom (m), Charlotte Branting (fp), Sonja Rembo (m), Anders G Högmark (m) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 24 som börjar med "I likhet" och slutar med "förevarande delarna" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är olyckligt att regeringen inte vill förlänga anvisningstiden för arbete i ungdomslag från tre veckor till tre månader. Den nuvarande anvisningstiden är uppenbart för kort för att arbetsförmedlingen och ungdomarna själva skall kunna omsorgsfullt pröva möjligheterna till annat arbete, utbildning eller de nya inskolningsplatserna. En förlängning av anvisningstiden har rekommenderats såväl av AMS som av riksrevisionsverket med hänsyn till gjorda erfarenheter. I enlighet med AMS förslag bör anvisningstiden i fortsättningen vara tre månader. Förslag till lagändring härom läggs fram i hemställan

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *anvisningstiden för arbete i ungdomslag*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 566 yrkande 22 och med anledning av motion 1985/86: 581 yrkande 12 i motsvarande del antar följande

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentlig arbetsgivare

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1983: 1070) om arbete i ungdomslag hos offentliga arbetsgivare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 §	
Arbetsförmedlingen skall anvisa arbete i ungdomslag senast tre *veckor* från det att den unge har anmält sig som arbetssökande hos arbetsförmedlingen och uppfyllt villkoren i övrigt för anvisning. *Har den unge anmält sig efter att ha slutat skolan eller annan utbildning, som inte har varit helt kortvarig, skall anvisningen i stället ske efter tre månader.*	Arbetsförmedlingen skall anvisa arbete i ungdomslag senast tre *månader* från det att den unge har anmält sig som arbetssökande hos arbetsförmedlingen och uppfyllt villkoren i övrigt för anvisning.

Har något – – – – – senare tidpunkt.

Om anvisning – – – av arbetsförmedlingen

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 25 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "angivna riktlinjerna" bort ha följande lydelse:

Med det pågående projektet ungdomsarbete i Örebro har man i stort sett lyckats lösa arbetslöshetsproblemet för kommunens ungdomar i åldern 20–24 år. Kvarstående arbetslöshet är mestadels kortvarig eller s. k. friktionsarbetslöshet. Vid en bedömning av om verksamheten bör förlängas bör man alltså väga in den samhälleliga nyttan. Örebromodellen har gett nya möjligheter för ungdomar att på ett mjukt sätt komma in i arbetslivet, och flertalet av dem som tidigare hade problem har nu anställning på den öppna marknaden, i en del fall med lönebidrag.

Dessutom bör ett projekt av detta slag få pågå längre tid än två år för att en rättvis utvärdering skall bli möjlig. En tid av fem år behövs för att klarlägga om projektet är ekonomiskt försvarbart. Regeringens riktlinjer för den fortsatta verksamheten som i själva verket är en plan för projektets avveckling med utgången av nästa budgetår bör följaktligen inte godtas av riksdagen. Verksamheten bör i stället fortgå med fortsatt ambitionsnivå under ytterligare tre budgetår. För det nästkommande budgetåret vill regeringen anslå 18 milj. kr. Beloppet kan godtas som en preliminär beräkning med hänsyn till osäkerheten om det faktiska utgiftsbehovet. Regeringen bör dock samtidigt bemyndigas att ställa ytterligare medel till förfogande från anslagsposten Beredskapsarbeten om det behövs för att upprätthålla den angivna ambitionsnivån.

Med det anförda biträds motionerna 571 (vpk) och 595 (s).

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *Örebromodellen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 571, med anledning av motion 1985/86: 595 samt med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Utökad lärlingsutbildning med nytt statsbidragssystem (punkt 6 mom. 6)

Charlotte Branting (fp) och Sigge Godin (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 26 som börjar med "Folkpartiets förslag" och slutar med "motionsyrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet har samma uppfattning som uttrycks i motion 590 (fp) att lärlingsutbildningen bör stimuleras, eftersom den är ett effektivt sätt att lösa ungdomars problem på arbetsmarknaden. Ett stimulansbidrag i form av lönebidrag bör införas och föreslås utgå med 75 % av lärlingslönen det första året, 50 % det andra året och 25 % det tredje året. Någon gräns för antalet lärlingsplatser bör inte sättas. Regeringen bör, efter beräkning av genomsnittskostnaderna för lärlingsavtalen, förelägga riksdagen förslag till

ett sådant statsbidragssystem och dess finansiering med anlitande av aktuella arbetsmarknadsanslag.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *utökad lärlingsutbildning med nytt statsbidragssystem*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 590 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Parlamentarisk utredning om åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år (punkt 6 mom. 8)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar med "Som tidigare" och slutar med "om utredning" bort ha följande lydelse:

För ungdomsgruppen 20–24 år kvarstår problemen på arbetsmarknaden med en hög andel öppen arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Som centerpartiet föreslår i motion 567 bör riksdagen hos regeringen begära att en parlamentarisk utredning tillsätts med direktiv att analysera och finna lösningar på de svårigheter 20–24-åringarna har att vinna inträde på arbetsmarknaden. Vid utredningsarbetet bör man kunna få ledning av bl. a. försöksverksamheten i Örebro och det utvärderingsmaterial beträffande ungdomsåtgärder som nyligen framkommit.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *parlamentarisk utredning om åtgärder för ungdomar i åldern 20–24 år*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 567 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Insatser för fasta jobb åt ungdomar (punkt 6 mom. 9)

Karl-Erik Persson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "redovisade delen" bort ha följande lydelse:

Såsom vänsterpartiet kommunisterna anfört i motion 568 bör politiken inriktas på att ungdomen skall erbjudas fasta jobb med en lön som går att leva på. Det är positivt om ungdomarna bereds jobb inom industrin. Riksdagen bör uttala att regeringen skall lägga fram förslag som leder till att fasta jobb tillskapas för ungdomen. Samhällets kostnader härför kan förslagsvis täckas genom en särskild "ungdomsskatt" på framför allt de vinster och förmögenheter som byggs upp inom företagen.

Regeringen bör alltså lägga fram ett program för fasta jobb åt alla ungdomar och förslag till finansiering av programmet med ledning av vad här anförts liksom i reservation 17 (vpk) till AU 1985/86: 11.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *insatser för fasta jobb åt ungdomar*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86: 568 yrkande 20 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1. Omfördelning av resurser inom sysselsättningspolitiken (punkt 1 mom. 1)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Centerpartiet har den bestämda uppfattningen att sysselsättningspolitiken måste ges en mer offensiv inriktning så att den skapar nya och varaktiga arbetstillfällen i tillräcklig omfattning. Viktiga element i en sådan politik utgörs av utökat småföretagsstöd, aktivare regional- och glesbygdspolitik samt förstärkta satsningar på teknisk forskning och utveckling. Den kostnadsmässiga volymen av de angivna insatserna har överslagsvis angetts till 1 miljard kronor, som har förutsatts bli finansierade genom en omfördelning av arbetsmarknadspolitiska medel. Detta belopp skulle betyda avsevärda förstärkningar på de områden centerpartiet vill prioritera.

De sammanlagda effekterna blir att man får ut mycket mer för pengarna i form av fasta jobb i stället för kortfristiga sysselsättningsinsatser av olika slag.

Riksdagen har inte velat ställa sig bakom den offensiva och aktiva närings- och sysselsättningspolitik som centerpartiet förordar utan har tidigare i år gått emot våra yrkanden härom. Vi beklagar detta eftersom våra offensiva förslag för att skapa nya ordinarie jobb var en förutsättning för vårt besparingsförslag inom arbetsmarknadsverkets ansvarsområde.

2. Strukturstöd för byggarbetsmarknaden (punkt 5 mom. 1)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Vi delar uppfattningen att det kan behövas särskilda insatser för handikappade eller äldre byggnadsarbetare. Vi ställer oss emellertid tveksamma till att en särskild organisation är den bästa lösningen. Vi hade gärna sett att man i stället prövat ett mer flexibelt och individbaserat lönebidragssystem för de handikappade på arbetsmarknaden. På byggarbetsmarknaden skulle detta kunna innebära ökade möjligheter för de berörda byggnadsarbetarna att stanna kvar på sina arbetsplatser.

Mot bakgrund av att riksdagen tidigare i år avslagit förslag om ett mer flexibelt lönebidragssystem vill vi emellertid inte motsätta oss att man i mindre skala prövar det föreslagna strukturstödet. Vi anser att det är viktigt att verksamheten drivs på ett sådant sätt att de mindre byggföretagen inte kommer i kläm och att inte verksamheten koncentreras till de större orterna. Vi utgår från att riksdagen hålls underrättad om hur verksamheten utvecklas.

3. Tidigareläggning av byggande (punkt 5 mom. 3)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anför:

Moderata samlingspartiet tar i annat sammanhang upp finansfullmaktens användning. Vi anser bl. a. att en alltför stor del av de medel som står till förfogande för viktiga samhällsinvesteringar används inom ramen för den regionala sysselsättningspolitiken. Det leder till en felaktig prioritering och

styrning av växande delar av de totala offentliga investeringarna, vilket i sin tur påverkar sysselsättningsutvecklingen negativt. Den för den ekonomiska tillväxten viktiga infrastrukturen snedvrids. För skattebetalarna innebär den hittillsvarande inriktningen att man på sikt drabbas av ökande driftkostnader, vilket i sin tur för med sig högre skatter. På detta sätt riskerar man att i slutänden avskräcka företagen från etablering i de berörda kommunerna med högre arbetslöshet som konsekvens. Regeringen borde därför enligt vår mening undvika denna typ av stödinsatser.

4. Rekryteringsstöd för långtidsarbetslösa (punkt 5 mom. 4)

Bengt Wittbom, Sonja Rembo och Anders G Högmark (alla m) anför:

Vi har i en reservation under punkt 1 begärt att regeringen skall få i uppdrag att utforma nästa års budgetförslag enligt nya riktlinjer som bl. a. innebär mindre detaljreglering och mer målstyrning och resultatkontroll. Med en sådan inriktning av anslagsgivningen skulle det inte finnas anledning till en precisering under anslagsposterna, t. ex. beredskapsarbeten. Inte heller skulle det behövas en detaljutformning av rekryteringsstödet av det slag som redovisas i propositionen. I avvaktan på att ett nytt anslagssystem har presenterats vill vi emellertid inte motsätta oss att rekryteringsstödet med den föreslagna inriktningen förverkligas.

5. Utökad lärlingsutbildning med nytt statsbidragssystem (punkt 6 mom. 6)

Börje Hörnlund (c), Bengt Wittbom (m), Sonja Rembo (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Anders G Högmark (m) anför:

Lärlingsutbildningen handläggs vanligen av utbildningsutskottet. Moderata samlingspartiet och centerpartiet har i det utskottet – för övrigt tillsammans med folkpartiet – i år liksom tidigare år drivit frågan om en utveckling av lärlingsutbildningen med hänsyn till denna utbildnings betydelse för att ge ungdomar fotfäste på arbetsmarknaden, se UbU 1985/86: 16 res. 25. Vår egen inställning har vi haft tillfälle att redovisa i reservationer om lärlingsutbildningen till AU 1985/86: 11, nr 18 resp. 19.

6. Riktlinjer för en ny regionalpolitik m. m. (punkt 8 mom. 2)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

I centerpartiets motion 567 förs fram kravet på nya riktlinjer för regionalpolitiken. Vi menar att den idélöshet och passivitet som präglar regeringens regionalpolitik kan ytterligare försämra den regionala balansen. Det våldsamma trycket på bostadsmarknaden, trafikapparaten och på servicen i storstadsregionerna leder till att grönytor och rekreationsområden byggs igen, att luftföroreningar förvärras som leder till en försämrad miljö. Bristen på arbetstillfällen och service i avfolkningsbygder hotar dessa bygders framtid och omintetgör deras speciella värden och produktionsförutsättningar.

Utskottet har avstått från att i detta sammanhang gå in i en regionalpoli-

tisk diskussion med anledning av vår motion med hänvisning till att riksdagen i dagarna fattar de övergripande besluten om regionalpolitiken. I detta läge har vi valt att avstå från att yrka bifall till vår motion i denna del. Våra principiella ställningstaganden i regionalpolitiken återfinns i 23 reservationer i betänkande AU 1985/86: 13. Vi hänvisar härtill. AU 1985/86: 19

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 7 och 20 §§ lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	
Med tid under vilken en försäkrad enligt 6 § skall ha utfört förvärvsarbete jämställs tid då den försäkrade	
1. genomgått arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag utgått, *fullgjort värnplikt eller åtnjutit föräldrapenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, i samtliga fall dock tillsammans högst två månader,*	1. genomgått arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag utgått,
	2. fullgjort värnplikt eller åtnjutit föräldrapenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, i båda fallen dock tillsammans högst två månader,
2. haft semester, eller	3. haft semester, eller
3. eljest varit ledig eller av annan anledning än sjukdom, värnpliktstjänstgöring eller barns födelse med helt eller delvis bibehållen lön.	4. eljest varit ledig av annan anledning än sjukdom, värnpliktstjänstgöring eller barns födelse med helt eller delvis bibehållen lön.
20 §	
Dagpenning får ej utgå med högre belopp i förhållande till den försäkrades dagsförtjänst än som framgår av en av arbetsmarknadsstyrelsen fastställd överförsäkringstabell.	
Med dagsförtjänst avses en femtedel av veckoinkomst eller, i fråga om försäkrad med månadslön, en tjugotvåendel av den månadsinkomst, som den försäkrade före arbetslöshetens inträde vanligen åtnjöt under arbetstid som var normal för den försäkrade. Föreligger särskilda omständigheter, får arbetsmarknadsstyrelsen medge att större andel av medlems inkomst än som nu sagts skall utgöra medlemmens dagsförtjänst.	
Saknas underlag för beräkning av dagsförtjänsten enligt andra stycket, skall som medlemmens dagsförtjänst räknas den i orten vanliga arbetsförtjänsten per arbetsdag för arbetstagare inom samma yrke och med samma arbetsförmåga som medlemmen.	
	Utan hinder av bestämmelserna i första—tredje styckena får dagpenning till försäkrad som uppfyllt arbetsvillkoret huvudsakligen genom arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag har utgått bestämmas till belopp som motsvarar utbildningsbidraget.

[1] Lagen omtryckt 1982: 432.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Åtnjuter medlem med anledning av arbetslöshet fortlöpande ersättning från annan än erkänd arbetslöshetskassa, får dagpenning utges högst med belopp som motsvarar skillnaden mellan det högsta belopp som får utgå enligt första–*tredje* styckena och ersättningen.	Åtnjuter medlem med anledning av arbetslöshet fortlöpande ersättning från annan än erkänd arbetslöshetskassa, får dagpenning utges högst med belopp som motsvarar skillnaden mellan det högsta belopp som får utgå enligt första–*fjärde* styckena och ersättningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986. I fråga om försäkrad som före den 30 juni 1986 avslutat arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag har utgått gäller äldre föreskrifter.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd

Härigenom föreskrivs att 7 och 9 §§ lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 §	
Med tid under vilken sökanden enligt 6 § skall ha utfört förvärvsarbete jämställs tid då sökanden	
1. i enskilt hem vårdat åldring eller handikappad i sådan utsträckning att sökanden varit förhindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande,	
2. genomgått arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag utgått, *fullgjort värnplikt eller åtnjutit föräldrapenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, i samtliga fall dock tillsammans högst två månader,*	2. genomgått arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag utgått, *3. fullgjort värnplikt eller åtnjutit föräldrapenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, i båda fallen dock tillsammans högst två månader,*
3. haft semester, eller	4. haft semester, eller
4. eljest varit ledig av annan anledning än sjukdom, värnpliktstjänstgöring eller barns födelse med helt eller delvis bibehållen lön.	5. eljest varit ledig av annan anledning än sjukdom, värnpliktstjänstgöring eller barns födelse med helt eller delvis bibehållen lön.
9 §[2]	
Den som i minst 90 kalenderdagar under en ramtid av tio månader i anslutning till att han avslutat utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd *eller arbetsmarknadsutbildning som omfattar minst fem månader*, stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande genom den offentliga arbetsförmedlingen eller förvärvsarbetat är berättigad till kontant arbetsmarknadsstöd utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret. Vid bestämmande av ramtid inräknas inte tid då sökanden har varit hindrad att stå till arbetsmarknadens förfogan-	Den som i minst 90 kalenderdagar under en ramtid av tio månader i anslutning till att han avslutat utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande genom den offentliga arbetsförmedlingen eller förvärvsarbetat är berättigad till kontant arbetsmarknadsstöd utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret. Vid bestämmande av ramtid inräknas inte tid då sökanden har varit hindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom, värnpliktstjänstgöring, havandeskap el-

[1] Lagen omtryckt 1982: 433.
[2] Senaste lydelse 1984: 514.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
de på grund av sjukdom, värnpliktstjänstgöring, havandeskap eller vård av eget barn eller adoptivbarn som inte har fyllt två år.	ler vård av eget barn eller adoptivbarn som inte har fyllt två år.

Arbetslös som avses i 1 § 3 skall vid tillämpning av första stycket anses ha fullgjort arbetsvillkoret.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986. I fråga om sökande som före den 30 juni 1986 avslutat arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag har utgått gäller äldre föreskrifter.

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1986